

VI. évfolyam.

1896.

4. szám.

AZ ÁLLATOK ÖRE.

Ő CS. ÉS KIR. FENNSÉGE JÓZSEF FŐHERCEG VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ORSZÁGOS ÁLLATVÉDELMI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE.

SZERKESZTI :

DR. SZALKAY GYULA

AZ EGYESÜLET IGAZGATÓ-TITKÁRA

ÁLLAMI FŐREÁLTANODAI RENDES TANÁR, AZ AARAU, BÉCSI, BERNI,
BRÉMAI, DRESDAI, KRAKKÓI, CASSELI, RIGAI, SCHLESWIGI ÉS TURINI
ÁLLATVÉDŐ-EGYESÜLETEK TISZTELETBELI TAGJA, AZ OSZTRÁK-MAGYAR
TISZTVISELŐ-EGYESÜLET BUDAI SZÖVETKEZETÉNEK ÉS AZ ORSZÁGOS
MAGYAR KNEIPP-EGYESÜLET ELNÖKE, A MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZET-
VIZSGÁLÓK KÖZPONTI VÁLASZTMÁNYÁNAK TAGJA ÉS PÉNZTÁROSA.

Egyesületi mondanivalók.

Hivatalos helyiség: **Budapest, IV. kerület, Kalap-utca 12., I. emelet, 4. ajtó.**

Hivatalos órák naponként délután 4—6-ig, a szünidőben: július és augusztus hónapokban pedig délelőtt 10—12-ig tartatnak, amikor a pénztáros felvilágosítást ad, feljelentéseket, tagsági nyilatkozatokat, tagdíjakat stb.-t elfogad.

Az igazgató-titkárral pedig szerdán és szombaton 4—6-ig lehet értekezni.

Három hónapon túl a tagdíjak az illetők költségére postamegbízással fognak beszédelni.

Kérjük azon tagtársainkat, kik tagsági díjukkal még hátralékban vannak, a tagsági díjat az egyesület hiv. helyiségébe minél előbb beküldeni.

Legfontosabb és legegésőbb szükség fiókegyesületek alakítása, kérve kérjük tagtársainkat, legyenek szívesek ismerőseik körében oda hatni, hogy a humanitásnak minden ágára, tehát az állatvédelemre is terjeszszék ki figyelmüket, hogy minél több fiók alakíttassék.

Alapszabályaink legfontosabb pontjait ime ide iktatjuk:

Kivonat az „Országos Állatvédő Egyesület“ alapszabályaiból.

Czélja:

2. §. a) Az állatokat mindenféle kínzás és zaklatás ellen, a fennálló törvények keretén belül mozgó eszközökkel megvédelmezni; ide értvén a madarak elfogása és fészkeiknek kirablása ellen való megvédelmezését is;

b) oda törekedni, hogy az országban minél nagyobb számmal létesüljenek ehhez hasonló czélu egyesületek.

4. §. Az egyesület nem a hatóság ellenében, hanem annak támogatására van hivatva. Ennélfogva mindent megtesz arra nézve, hogy jogi személy jellegével felruházta közhasznú, és úgy erkölcsileg, mint gazdasági tekintetben fontos működését minél hathatóbbá tehesse.

Eszközök:

5. §. a) Jóindulatu felvilágosító közbelépés által, szükség esetén a hatóság közbenjöttével az állatok zaklatásának és kínzásának megakadályozása;

b) jó példával előljárva az oktatólag és felvilágosítólag való hatás;

c) az okszerű állatvédelmek irodalmi úton való terjesztése, kivált az iskolára és serdülő ifjuságra való tekintettel is;

d) előadások segítségével, melyeket az egyesület úgy a főváros egyes kerületeiben, valamint az ország különböző helyein a létező előítéletek eloszlatása és fiókegyesületek létesítése czéljából kiválóbb szakférfiak által tartat:

AZ ÁLLATOK ÖRÉ

Megjelenik
január, ápril,
július
és október 1-én.

Előfizetési ár
nem tagok részére
2 fr-t az egész évre.

Az egyesületi tagok
1 forintnyi tagdíj fejében
kapják az

«**Állatok örét**»
és az

«**Állatvédők naptárát.**»

A többi kiadványokat
olcsóbban.

Szerkeszti az
Országos Állatvédő Egyesület
megbízásából:

Dr. SZALKAY GYULA
igazgató-titkár.

Hivatalos helyiség:
IV., Kalap-utca 12. sz.

Szerkesztő lakása:
II., Fazekas-tér 8., I. em

Egy-egy füzet ára
25 kr.

Azokért szólalunk fel, kik magukért nem tudnak beszélni.

Meghívó.

Az „**Országos Állatvédő Egyesület**“ tisztelt
tagjai ezennel hivatalosan meghívotnak az ez évi december hó
27-én, vasárnap, délelőtt 10 órakor, az Ujvárosház (Lipót-
utca 31.) dísztermében tartandó

KÖZGYÜLÉSÉRE.

A napirend a következő:

1. Elnöki megnyitó.
2. Igazgató-titkári jelentés az évi működésünkről.
3. Pénztárnoki jelentés.
4. A felülvizsgáló-bizottság jelentése.
5. Jövő évi költség-előirányzat.
6. A választmány előterjesztései:
 - a) Disztagok választása;
 - b) Elismerő okiratok odaitélése;
 - c) Esetleges indítványok tárgyalása.
7. Rendőrök, kocsisok, erdőőrök s általában oly egyének meg-
jutalmazása, kik az állatvédelmi ügynek szolgálatot tettek.

Dr. Szalkay Gyula
igazgató-titkár.

Dr. Verédy Károly
kir. tanácsos, elnök.

A XII. nemzetközi állatvédelmi kongresszus.

Budapesten, 1896. július 18—21-én.

Az egész világ állatvédői Magyarország ezredéves ünnepén nemes és messze kiható munkát végeztek és így önmaguknak, valamint magasztos ideáluknak, a haladásnak fénylő emlékoszlopot ültettek. Igazán nemes törekvéssel igyekeztek a világnak minden tájékáról: Angolhon és Oroszországból, Olaszország és Hollandiából, Németország és Dalmátiából, sőt még Afrika és Amerikából ide hozzánk, hogy közös ülésekben a társadalmi czélok legmagasztosabbikáról, a humanizmusról tanakodjanak és önzetlenül jót, nemeset és magasztosat alkossanak.

Álljon itt a teljes jegyzéke azon egyesületeknek, melyek résztvettek és egyszersmind a diszvendégek, képviselők és tagok nevei kik e nevezetes kongresszuson résztvettek:

I. Diszvendégek.

1. A földmivelésügyi miniszter Dr. Darányi Ignác ur, ő nagyméltósága képviseletében **Bedő Albert**, államtitkár ur.
2. A belügyi magy. kir. miniszter Perczel Dezső ur, ő nagyméltósága képviseletében **Dr. Selley Sándor** miniszteri tanácsos ur.
3. A székesfőváros képviseletében **Gerlóczy Károly** kir. tanácsos, alpolgármester ur.
4. Az ezredéves kiállítás nevében, annak igazgatója **Dr. Schmidt József** miniszteri tanácsos ur.
5. **Berecz Antal**, vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz beosztott felső leányiskola igazgató ur.

II. A kongresszuson résztvett egyesületek és azoknak képviselői.

1. Aarau

Aargauischer Thierschutzverein

1. A. Keller-Jäggi

2. Agram

Thierschutzverein

1. Prof. Dr. Brusina

3. Alger

Société protectrice d. animaux
N.-Africa

1. Charles de Galland

4. Amsterdam

Bund zur Bekämpfung der
Modegräuel

1. Suse Groshans
2. Marie Jungius

5. Amsterdam.

Theosophischer Verein

1. Frl. Suse Groshans
2. » Marie Jungius

6. Aurora

Humane Society

1. Graf Buttler
2. Dr. Berdoe
3. Miss Mary Stuart
4. Paul Hercsko
5. Louise Hangl

7. Aurora

Illinois Antivivisection
Society

1. Dr. Philip G. Peabody Esq.
2. Ms. Elliott Creston, Boston
3. Dr. Edw. Berdoe, London
4. Graf Buttler, Graz

8. Basel

Thierschutzverein

1. Prof. Böhringer

9. Berlin

Berliner Thierschutzverein

1. Dr. Landsteiner

10. Berlin

Deutscher Thierschutzverein

1. Georg Bormann

11. Berlin

St.-Hubertus Thierschutzverein

1. Conrad Dünckel
2. A. Hintze
3. Ladislaus Damjan
4. Aurel Pogács
5. Adalbert Szentessy

12. Bern

Thierschutzverein

1. A. Keller-Jäggi

13. Biel

Thierschutzverein

1. Prof. Böhringer

14. Boston

New England A. V. Society
179 Tremont Street

1. Dr. Philip G. Peabody
2. Alwin v. Werther
3. L. Fliegel
4. Paul Bretel
5. Emil Adriányi

15. Breslau

Schlesischer Centralverein
zum Schutze der Thiere

1. Dr. Ulrich, Veter.-Assessor

16. Bristol

Antivivisection Society

1. Charles Newton Scott
2. Miss Anna Woodward
3. Mlle Luisa Giustiniani
4. Dr. med. Berdoe
5. Miss Jackson

17. Brüssel

Société Royale protectrice
des animaux

1. A. v. Warnus

18. Budapest

— Országos állatvédő Egye-
sület

1. Dr. Karl Verédy
2. Hauszmann Alajosné
3. Osztoics Mihály
4. Dr. med. König
5. Dr. Szalkay Gyula

19. Buenos Aires

Dél-Amerika

1. Dr. Sergio Gracia Uriburu*

20. Burgdorf

Thierschutzverein

1. A. Keller-Jäggi

21. Buxton

1. M. E. Jackson

22. Cap Town

South-Africa

1. Dr. Jules Szalkay

23. Christiania

Norwegischer Frauenverein
zum Schutze der Thiere

1. Marie Bergner
2. Signor. Giustiniani, Torino
3. Dr. Ötvösné
4. Gräfin Montecuccoli
5. Marie Miletics

24. Chur

Thierschutzverein

1. A. Keller-Jäggi

25. Connecticut

Humane Society

1. M. G. E. Moore

26. Cottbus

(Brandenburg).

Verein f. Naturwissenschaft
und Thierschutz

1. Rudolph Bergner
2. Marie Bergner
3. Fr. Wolter Edle v. Eckwehr
4. Hauptmann Wieser
5. Josef v. Vladár

27. Crimmitschau

Thierschutzverein

1. A. Hintze
2. Alex. Schierl
3. Josef Jochs
4. Rudolf König
5. Aurel Pogács

28. Dresden.

Neuer Thierschutzverein

1. Dr. Paul Förster

29. Dresden

Internationaler Verein zur
Bekämpfung der wissen-
schaftlichen Thierfolter

1. Dr. Paul Förster
2. Gustav Grimm
3. Karl Hänslér
4. Vincenz Weixlgärtner
5. Eugen Battonyai

30. Dublin

Society for prevention of
cruelty to Animals

1. Mr. John Colam

31. Dunkerque

Société protectrice des ani-
maux

1. Miss Kate Deighton

32. Edinburgh

Scottisch Society for the
total Suppression of Vivi-
section

1. Rev. John Baird

* Bejelentve, de nem jelent meg.

33. Exeter

1. M. Hugon Tayler

34. Exmouth

1. M. Hugon Tayler

35. Festenberg

Thierschutzverein.

1. Prof. Weixlgärtner

[36. Florenz

Societa protectrice degli animali

1. Dr. Berdoe

37. Florenz

A. V. S.

1. Dr. med. Berdoe

38. Frankfurt/M.

Verein zum Schutze der Thiere

1. Dr. Carl Schenck

39. Freiburg

in Breisgau, Thierschutzverein

1. Helene Knoll
2. Frau von Wolter
3. Franz Wieser
4. Izidor Schiller
5. V. Weixlgärtner

40. St-Gallen

Schweiz. Thierschutzverein

1. A. Keller-Jäggi

41. Glarus

Thierschutzverein.

1. Prof. Böhringer

42. Glasgow

Antivivisection Society

1. Rev. John Baird

43. Glasgow

S. for te Prevention of cruelty to Animals

1. John Colam

44. Gravenhagen

Niederländischer Kinderbund für Thierschutz

1. Frl. Marie Jungius
2. Frl. Susi Groshans

45. Grawenhagen

Niederländ. Thierschutzv.

1. Dr. K. A. Klerck, Baron

46. Graz

Steiermärkischer Thierschutzverein

1. Gräfin Buttler
2. Graf Buttler
3. Paul Bretel
4. Rudolph Bergner
5. Franz Wieser

47. Graz

Östr. Bund der Vogel-freunde

1. Fr. Wolter v. Eckwehr
2. Gizella v. Ipolyi
3. G. Bormann
4. Paul Bretel
5. Fridrich Hängl

48. Graz

Intern. Bund der Thier-züchter

1. Paul Bretel
2. Max Pau y
3. L. Fliegel
4. Rudolf Bergner
5. Helene Göth

49. Gross-Wartenberg

Thierschutzverein.

1. A. v. Warnus

50. Hamburg

Neuer Hamburger Thierschutzverein

1. Conrad Dünckel
2. Prof. Weixlgärtner
3. Gustav Grimm
4. Dr. Emerich Németh
5. Josef Hangl

51. Hampstead

1. Mrs. Ch. Mallet

52. Havre.

Société protectrice des ani-
meaux

1. Madame Briard*

53. Hofgeismar

Thierschutzverein

1. Prof. Dr. Förster
2. Ludwlg Fliegel
3. Alwin v. Werther
4. Eugen Battonyai
5. Karl Hänslér

54. Hundsfeld

Thierschutzverein.

1. Adalb. Szalkay

55. Illinois

Antivivisection Society

1. Dr. med. Berdoe
2. Graf Buttler
3. Mary Stuart
4. Paul Hercsko
5. Louise Hangl

56. Innsbruck

Tirol-Voralbergischer Thier-
schutzverein.

1. Dr. Landsteiner
2. v. Warnus

57. Irish

Antivivisection Society

1. Dr. Berdoe

58. Juliusburg

Thierschutzverein Schlesien

1. R. Rolle*
2. Josef Jochs

59. Karlsruhe

Thierschutzverein.

1. Kaeflein

60. Kassa

Állatvédő-Egyesület

1. Reiszner Józsefné
2. Siposs Gyula
3. Placsintár Gustáv
4. Kiss Albert
5. Végh János

61. Klagenfurt

Thierschutzverein

1. Paul Franke

62. Kolozsvár

Állatvédő Egyesület

1. Dr. Szécsy Károlyné
2. Dr. Szécsy Károly
3. Dr. Plósz Béla
4. Nagy Jenő
5. Fülel Szántó Lajos

63. Kopenhagen

(Dänischer Thierschutzv.)
Foreningen til Dyrenes
Beskyttelse i Danmark

1. Feodor v. Pokhwalinsky
2. Gustav Grimm
3. Eugen Battonyai
4. Prof. Weixlgärtner
5. A. v. Werther

64. Kopenhagen

Dänischer Frauen-Thier-
schutzverein.

1. Miss Kate Deighton
2. Isabella Szalkay
3. Signorina Giustinianí
4. Miss Woodward
5. Gräfin Montecuccoli

65. Langenthal

Thierschutzverein. Schweiz

1. A. Keller-Jäggi

66. Langenzalza

Thierschutzverein

1. Conrad Dünckel

* Bejelentve, de nem jelent meg.

67. Leipzig

Neuer Thierschutzverein

1. Conrad Dünckel
2. A. Hintze
3. v. Warnus
4. Emil Adriányi
5. Sig. Robitsek

68. Lemberg

Thierschutzverein

1. Dr. Heinrich König

69. Linz

Thierschutzverein

1. Alois von Warnus
2. Frl. Irene Lander
3. Frl. Antonie Gröschel
4. Franz Storno*
5. Dr. Demeter Procopovici

70. London

Antivivisection Society

1. Mary Stuart
2. Charl. Newton Scott. Esq.
3. Miss Anna Woodward
4. » Hugon Tayler
5. » Jackson

71. London

Victoria Street Antivivisection Society

1. H. Tayler
2. Graf Buttler
3. Gräfin Buttler
4. Albert Löw
5. Mary Stuart

72. London

Church Antivivisection League

1. Ch. Newton Scott. Esq.
2. Miss Anna Woodward
3. M. Bergner
4. Miss Kate Deighton
5. Miss Hugon Tayler

73. London

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals

1. Mr. John Colam

74. London

The Independent Antivivisection League

1. Mrs Charles Mallet
2. Zademak de Caux
3. Nicol. v. Zarka
4. Alexander Ujhelyi
5. Dr. Peabody

75. London

Electoral Antivivisection League.

1. Kate Deighton
2. Gräfin Buttler
3. Miss Jackson
4. A. Woodward
5. Charles Newton Scott

76. London

Pioneer Antivivisection Society

1. Gräfin Buttler
2. Anna Woodward
3. L. Giustiniani
4. M. Jackson
5. Hugon Tayler

77. London

The humanitarian League

1. Mrs. Ch. Mallet

78. Longman

Antivivisection Society

1. M. Bergner

79. Magdeburg

Thierschutzverein

1. A. Hintze

80. Macclesfield

1. M. E. Jackson

81. Manchester

Society for the Protection of animals from Vivisection

1. Miss M. E. Jackson, Buxton
2. Mrs. Ch Mallet
3. Sig. Robitsek

* Bejelentve, de nem jelent meg.

82. Milano

Società protettrice degli animali

1. Signor Tattara

83. Mitau

Kurländischer Thierschutzverein

1. Alvin v. Werther

84. Neapel

Società protettrice degli animali

1. Dr. med. Berdoe

85. Narva

Thierschutzverein des russisch-deutschen Damen-Comités

1. Frau Heinrich König
2. » Ferdinand Hummer
3. » Agnes Jaulus
4. » Alex. Köpesdy
5. Miss Marie Stuart

86. Narva

Thierschutzverein des esthnischen Damen-Comités

1. Frau Cornélie Örvös
2. » Gustav Grimm
3. » Josefine Klär
4. Fr. Hedwig Rajcsich
5. Fr. Stefanie Wlassek

87. Narva

Zweigverein der russischen Thierschutz-Gesellschaft

1. Vidor Borbély
2. Bertalan Ilosvay
3. Franz Szidanits
4. Josef Hangl
5. Ferdinand Gáldony

88. Neisse

Thierschutzverein

1. Präs. Pöhris, Polizeioberaufseher

89. New-York

S. for the Prevention of Cruelty to Animals

1. M. Gideon E. Moore

90. New-York

Antivivisection Society

1. Dr. Ph. G. Peabody Boston
2. Graf Buttler
3. Franz Wieser
4. Frau von Wolter
5. Signora Giustiniani

91. Oels

Thierschutzverein

1. Probst Dr. Landsteiner

92. Orel

1. Feodor v. Pokhwalinsky

93. Peuke

Thierschutzverein

1. Pastor Katterwe*
2. A. Schierl

94. Paris

Société française contre la Vivisection

1. Mr. Charles Newton Scott

95. Paris

Société protectrice des animaux

1. Charles Verédy

96. Petersburg

Central-Thierschutz-Gesellschaft

1. Fedor v. Pokhwalinsky

97. Pirna|E

Thierschutzverein

1. Conrad Dünckel
2. Franz Szidanits
3. Bertalan Ilosvay
4. Karl Hänslér
5. Ludwig Roth

98. Prag

Thierschutzverein f. Böhmen

1. Probst Dr. Landsteiner

99. Pyritz

Thierschutzverein

1. Dr. Paul Förster, Reichstagabgeordneter, Berlin

* Bejelentve, de nem jelent meg.

100. Roma

Società Romana contro i maltrattamenti degli animali

1. Mrs. Ch. Mallet

101. Riga

Damen-Comité des Rigaer Thierasyls

1. Pfarrer Kapff aus Stuttgart
2. Miss Kate Deighton
3. Feodor v. Pokhwalinsky
4. Frau Prof. Szalkay
5. Rudolph Bergner

102. Sanremo

Società protettrice degli animali

1. Dr. Carlo Verédi

103. Scheveningen

Nederländische Bond tot Bestrijding der Vivisectie

1. Fr. Susi Groshans
2. » Marie Jungius

104. Solothurn

Thierschutzverein Schweiz

1. Prof. Paul Böhringer

105. Stockholm

Schwedischer Frauenverein

1. Agnes Engel
2. Frau Otto Fellegi
3. » Battonyai
4. » Anna Zahora
5. » Marie Stankovski

106. Stockholm

Neuer Verein von Thierfreunden

1. Agnes Engel
3. Eugen Baranyai
3. Josef Mayer
4. Dr. Jul. Uhrig
5. Dr. med. Glass

107. Stockholm

Schwedischer Antivivisections-Verein

1. Edmund v. Baranyai
2. Carl Saphir
3. Johann Szigeti
4. Stephan Vecséry
5. Gustav Vértessy

108. Stuttgart

Württembergischer Thierschutzverein

1. Prof. Hils

109. Stuttgart

Neuer Thierschutzverein

1. W. Kapff

110. Stuttgart

Württembergischer Zweigverein zur Bekämpfung der wissenschaftlichen Thierfolter

1. Miss Agnes Bricé
2. Gräfin Buttler
3. Frau v. Wolter
4. Rudolph Bergner
5. Alois v. Werther

111. Thun

Thierschutzverein

1. Prof. Paul Böhringer

112. Temesvár

Állatvédő-egylet

1. Graef János tanár

113. Toggenburg

Thierschutzverein Schweiz

1. Prof. Paul Böhringer

114. Torino

Comizio agrario di Torino

1. Dr. Carlo Ohlsen

115. Torino

Lega fra cacciatori e proprietari delle provincie subalpine, con sede centrale a Torino

1. Dr. Carlo Ohlsen

116. Torino

Società protettrice degli animali

1. Monsieur Tattara

117. Trebnitz

Thierschutzverein Schlesien

1. H. Knoll

118. **Warschau**

Thierschutzverein

1. Heinrich von Barylsky

119. **Würzburg**

Unterfränk. Thierschutzv.

1. Oberstlieut. Stadelmann

120. **Wiesbaden**

Thierschutzverein

1. Graf Bothmer

121. **Wien**

Wiener Thierschutzverein

1. Probst Dr. Carl Landsteiner
 2. Josef Dolyák*
 3. Gustav v. Henriquez

122. **Zara**

Dalmatinischer Thierschutzv.

1. Strzatkowski*

123. **Zürich**

Thierschutzverein

1. A. Keller-Jäggi

124. **Zürich**

Verein zur Bekämpfung der wissenschaftlichen Thierfolter

1. L. Fliegel
 2. H. Göth
 3. Franz Wieser
 4. Marie Bergner
 5. Frau Paul Szalay

III. A kongresszus tagjai.

1. Berczeli György	27. Holzer Ede	53. Reisner Józsefné
2. Berczeli Györgygné	28. Horváth Gyula	54. Reisz József
3. Chyzer Kálmán	29. Jaudarek Venczel	55. Rosenzweig Saphir Sarolta
4. Csáky Angela	30. Dr. Kayserling M.	56. Rozner Ármin
5. Dr. Csillag Gyula	31. Dr. Kerékgyártó Árpád	57. Schartner Béla
6. Özv. D'elvaux Frigyesné	32. Kleinmann Ödön	58. Schenk József
7. Fein Dávid	33. Dr. Kohn Sámuel	59. Schmidt András
8. Fischer Lajos	34. Dr. Korotnai Árpád	60. Staub Imre
9. Franke Ágost	35. Lippner Léo	61. Steiger Ödön
10. Franke Irma	36. Lobmayer Géza	62. Özv. Stettner Jakabné
11. Glanzer Klementin	37. Mandelbaum Lipót	63. Özv. Stenzinger Alajosné
12. Glücksmann Mór	38. Meltzner Károly	64. Strauss Samu
13. Goldberger Ármin	39. Dr. Munk, Marburg	65. Szeif Berta
14. Gruber Antal	40. Dr. Munkné	66. Szeif Mathild
15. Gruber Katharina	41. Dr. Nádaskay Béla	67. Szekeső Ödön
16. Özv. Hatsek Miksáné	42. Ostian Irma	68. Taussig Aladár
17. Hauszmann Alajos	43. Ostoits Mihályné	69. Tegze Gyula
18. Havlicsek Mária	44. Dr. Ötvös József	70. Temple Rudolf
19. Hegyi Lajosné	45. Parakovich Anna	71. Török György
20. Heinlein Antalné	46. Péntek Gáspárné	72. Török Györgygné
21. Hecksch Arnold	47. Pethő Eugenia	73. Várossi Gizella, Arad
22. Heksch Gyula	48. Pittler Anna	74. Várossi Margit,
23. Heyduck Gyula	49. Prohászka Mária	75. Verédy Irén
24. Hils Dóra, Stuttgart	50. Radicz Vilmos	76. Verédy Károlyné
25. Hils Lidia,	51. Radó Vilmos	77. Dr. Winter József.
26. Hindy Kálmán	52. Reich Antal	

IV. A kongresszus vendégei.

1. Bloch Arthur	11. Roxer Ella
2. Chyzer Kálmáné	12. Roxer Terike
3. Mrs. M. Colam, London	13. Schleicher Mária
4. özv. Griesbach Antalné	14. Schneeberger Márk
5. Holzer Edené	15. Schneeberger Mihály
6. Junger Sándor	16. Schneeberger Szeréna
7. Kubarics Emília	17. Schwarz Armán
8. Major Rózsa	18. Spitzer D. H.
9. Dr. Murányi Ernő.	19. Stadelmann Adolf Würzburg.
10. Pfersmann v. Eichtal, Bécs.	

Látjuk e névsorból, hogy összesen 124 egyesület, 140 képviselővel, kik 288 szavazattal bírtak, 77 tag, 5 dísz- és 19 vendég, tehát összesen 241 résztvevő volt a kongresszuson. A Drezdában tartott X. kongresszuson csak 78 egyesület 68 delegatussal, a Bernben tartott XI. kongresszuson 93 egyesület 121 delegatussal volt képviselve, nálunk pedig 124 egyesület 140 képviselő volt, így tehát azt tapasztaltuk, hogy az eddigi kongresszusok közül a miénk volt a leglátogatottabb, a legnépesebb, daczára annak, hogy Németországban nagy agtátiót fejtettek ki ellenünk és nyíltan szólították fel az egyesületeket, hogy ne menjenek Budapestre. A kik pedig jöttek, nem holmi turisták, hanem híres nevezetes férfiak, lelkesült hölgyek voltak, kik a szent ügy érdekében jöttek, hogy abban a kérdésben, mely oly sokszor a napirenden volt, de tárgyalásba soha nem bocsátkoztak, hogy ebben a kérdésben nyíltan és bátran véleményüket kimondhassák. Értjük az élvebonczolás kérdését.

Előértekezlet.

Az ezredéves kiállítás ünnepélyek csarnokában tartatott meg az előértekezlet és az ismerkedő ülés, a melyre a küldöttek és a vendégek mindannyian eljöttek. A Magyar Országos Állatvédő Egyesület nevében, a mely a kongresszust rendezi, dr. Verédy Károly elnök magyar és német nyelven mondott üdvözlét. «A szabadság országában vannak önök — ugymond — üdvözőlők önöket és reméljük, hogy az állatvédelem nemes ügyének előmozdítására fog szolgálni ez a magyar földön tartott kongresszus.» Francia nyelven Nagy Jenő választmányi tag mondotta el az üdvözlést. Angolul pedig *Hlossay Bertalan* biztosította a magyar védégszeretetről az angolokat. E beszédek a hivatalos «Jelentés»-ben szóról-szóra jelennek meg.

Ezután a kongresszus tisztikarát választották meg. *Dr. Ohlsen* római miniszteri tanácsos ajánlatára dr. Verédy Károly választatott meg egyhangulag. Diszelnököknek a helybeli bizottság ajánlatára megválasztattak: *Dr. Peabody Fülöp* (Boston), *Dr. Ohlsen Károly* (Róma), *Colam John* (London), *Pokhwalinsky Fedor* (Orel, Oroszország) és dr. *Landsteiner Károly* prépost (Bécs). Jegyzőknek megválasztották a következőket: 1. Keller A. (Svájcz), 2. Dr. R. A. Klerek báró (Hága), 3. dr. Schenk (Frankfurt), 4. Bormann Gusztáv (Berlin), 5. Bergner Rezső (Grác). Főtítkárnak pedig dr. Szalkay Gyulát.

Az alakiságok elintézése után az egyes küldöttek bemutatták egymást a kongresszusnak és azt többnyire Magyarország éltetése mellett tették.

Ez alatt érkezett dr. Darányi Ignác a földmivelésügyi miniszter ő nagyméltóságától, ki akkortájt Bécsben időzött, következő távirat: Wien VII. 18. Internationális állatvédő kongresszus Budapest-kiállítás ünnepélyek csarnokában.

Megjelenésben sajnálomra akadályozva lévén, fogadja a tisztelt kongresszus nemes és magasztos hivatásához legmelegebb szerencse kívánataimat és őszinte üdvözlétem nyilvánítását. Darányi Ignác.

A miniszter ő exczellentiájának a szives és megleghangu sürgönye a legnagyobb szenzátiót keltette a külföldi vendégek előtt, hatalmas éljenekkel fogadták s nyomban a következő válasz küldetett:

Nagyméltóságodnak meleg érdeklődését a legnagyobb lelkesedéssel fogadta a kongresszus, jóindulatáért fogadja halás köszönetünket és hódoló tiszteletünket. Verédy Károly elnök, Szalkay Gyula főtitkár.

I. Tanácskozási nap.

Budapest, 1896. július 20.

A kül- és belföldi résztvevők nagy serege gyült egybe a kiállítási ünnepségek házában, a hol a tizenketedik nemzetközi állatvédő kongresszus kezdetét vette. Ez a kongresszus, a melyre számos német, holland és angol tudós is eljött, három napig fog tartani. A nők, a kiket természetadta gyöngéd érzésük az állatvédelem harczosaivá avat, különösen nagy számmal jelentek meg s az előadók sorában is tevékeny részt vettek. Az előadások igen érdekes és az állatvédelemnek majdnem minden mozzanatára kiterjedő kérdéseket fejtegetnek.

A kongresszus kilencz órakor vette kezdetét.

Verédy Károly dr. elnök a következő beszéddel nyitotta meg: Igen tisztelt nemzetközi állatvédelmi kongresszus!

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy önöket, a kiket észak, kelet, dél- és nyugatról tisztán az ügyszeretet és lelkesedés vezérelt ide, a legszívélyesebben üdvözölhetem ugyis, mint egy társegyesületnek, ugyis mint a kongresszus előkészítő bizottságának elnöke, Legyeneküdvözölve köztünk, bajnokai az állatvédelemnek és a humanizmusnak! Nagyszabásu kérdések vannak a kongresszus napirendjére kitűzve. Az önök bölcsesége, buzgalma és gyakorlati érzéke lehetővé fogja tenni e kérdések eldöntését és nem kétkedem, hogy kongresszusunk is üdvös határozataival az állatvédelem eszméjének világszerte való terjesztését sikerrel fogja előmozdítani. Az állatvédelem eszméje hazánkban ugyan nem új, mert 1845-ben, tehát 20 évvel később, mint Angliában, már is szervezkedtek hívei: de rendszeres kultiválása csak 1882-ben veszi kezdetét, a midőn Herman Ottó lánglelke teljes erejével felkarolta azt és Röck Szilárdnak, az emberbarátnak alapítványa jut neki osztályrészül.

Tehát 14 esztendeje annak, hogy Magyarország székes fővárosában egy kis tábor, — ezrede a lelkeseknek — küzd az állatvédelemért és nem sikertelenül. Az önök jelenléte csak buzdításul fog szolgálni mindnyájunknak a kitartásra. Hölgyeim és uraim! Haderő, a szabadságért elvzért őseinket önök a történelemből ismerik, a jelent pedig itt fogják látni saját szemekkel. Annyit azonban minden szerénytelenség nélkül mondhatok, hogy hazánk vérrel áztatott földjén ez idő szerint a béke áldásait élvezzük és a civilizáció összes eszméivel teljes hévvel foglalkozunk. Ez a nemes hév akar bennem megnyilatkozni e pillanatban, a midőn Önöket az állatvédelem híveit, tisztelt és szeretett bajtársainkként ezennel szívünk mélyéből üdvözöljük. Isten hozta körünkbe!

Legyenek szemtanúi a magyar nemzet ezredéves fennállása emlékére rendezett kiállításunknak, mely hü képét nyújtja országunk közszellemének. — Szabadságszerető nép vagyunk, a kik az egyenlőség és testvériség eszméit generációról generációra örököljük. Nem szeretjük a zsarnokoskodást. Éppen ez magyarázhatja meg, hogy a kulturnemzetek számos alkotásai körül az állatvédelem nemes eszméjét mi is lelkesedéssel karoljuk fel. A ki az állattal durván bánik, önző és kegyetlen szívű. Pedig a szabadság eszméje az egyenlőség és emberszeretet elvét hirdeti és kizárja előle is az alkotó teremtményeivel való visszaélést. Mi állatvédők vallás és nemzetiségi különbség nélkül is ezeket valljuk: Önök hölgyeim és uraim nagy és hatalmas nemzetek között sokszor tanácskoztak már azon intézkedések felett, a melyek az Alkotó teremtményein való esztelen, sőt kegyetlen zsarnokoskodást megakadályozni hivatva vannak, az elismerés és méltánylás koszorúja ezért nem is hiányoznak; ezuttal a magyar nemzet körében időznek, mely a humanizmus bajnokait, bármely téren fejtsék ki áldásos tevékenységüket a múltban és jelenben nem csak igaz tisztelettel, hanem meleg szeretettel is kíséri. De nem is lehet az másként oly országban, a hol az alkotmányos szabadságnak és józan haladásnak legfőbb támasza nem más, mint e nemzetétől forrón szeretett koronás király; a hol szerény eszközökkel rendelkező egyletünknek védnöke nem más, mint fejedelmünk vérrokona, József főherceg ő fensége, a hol kormányunk és fővárosunk fenkölt szellemű vezérférfit, óriási teendőik között törekvéseink iránt a legmelegebben érdeklődnek. Ily örvendetes viszonyok között megköszönve egyetenlegesen és egyenként a kongresszus jelenlévő tagjainak részvétét az állatvédők XII-ik nemzetközi kongresszusát a siker tudatában ezennel megnyitom.

Bedő Albert földmívelésügyi államtitkár üdvözölte ezután a miniszter képviselőjében a kongresszus tagjait. Beszédét így kezdi:

Tisztelt kongresszus!

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Földmívelési miniszter ur ő nagyméltósága hivatalos kötelességéből kifolyólag akadályozva van abban, hogy a kongresszust s annak t. tagjait személyesen üdvözölhesse. Így nekem jutott a szerencse, hogy e kongresszus üdvös és hasznos munkás-

ságára egybegyült tagokat a miniszter ur helyett és megbizásából üdvözölhessem. (Éljenzés.)

A földmivelésügyi kormányzat az állatvédelem ügyének fejlődését mindenkor állandó és meleg érdeklődéssel kíséri nemcsak mint olyat, mely az emberies felfogás és műveltség terjesztésére irányuló működés és a gyakorlati lelkületének nemességéről tanuskodik, hanem mint olyat is, a mely kiváló közgazdasági jelentőséggel bír, ugyanazért az állatvédelem ügyének szolgálatában mindig hasznos és üdvös tevékenységre nyit utat és alkalmat és a földmivelésügyi kormányok részéről ketségkivül mindenütt és így Magyarországon is állandó érdeklődésre, támogatásra és tiszteletre számíthat. (Éljenzés.)

Ezért midőn ismételve üdvözlöm a kongresszus tagjait, kívánom, hogy működésüket áldás és siker koronázza. (Éljenzés.)

Ezután **Sélley Sándor** dr. miniszteri tanácsos üdvözölte a kongresszust a belügyminiszter nevében.

A midőn — ugymond — a m. kir. belügyminiszter megbizásából és az ő nevében van szerencsém a XII-ik nemzetközi állatvédelmi kongresszust üdvözölni, egyttal biztositom az igen t. kongresszust, hogy a belügyi kormány nemcsak nagy rokonszenvvel kíséri az önök működését, hanem odahat, hogy az önök törekvésén a körülményhez képest a belügyi kormány minden közege részéről a leghathatósabb támogatásban részesüljenek, mert a belügyi kormány is meg van győződve, hogy a könyörületnek az emberi hatalommal szemben tehetetlen állatokra való, kiterjesztése fejleszti a nemes érzelmeket, javítja az erkölcsöket. A midőn az állatvédő egyesületek az állatok iránti szeretetet terjesztik, egyttal a magasabb erkölcsi kívánalmaknak is eleget tesznek és ezáltal szolgálatot tesznek a közbiztonságnak is. Épp azért, a midőn azt kívánom, hogy az önök működésének és tanácskozásainak eredménye arányban álljon azzal a nemes czéllal, a mely önöket lelkesíti és a mely önöket messze távolból is hazánk fővárosában egyesíti, van szerencsém önöket még egyszer szívből üdvözölni. (Éljenzés.)

Budapest székesfőváros nevében **Gerlőczy Károly** alpolgármester tartotta az üdvözlő beszédet. Ezeket mondotta:

Mélyen tisztelt kongresszus!

Azon meghívásnak, a melyet a kongresszus rendezőse részéről kaptam, nemcsak kötelességszerűleg, hanem örömmel feleltem meg, a midőn itt megjelentem. Örömmel különösen azért, mert mindazon intencziókat, a melyet az állatvédő-egyesület maga elé tűzött, magam is nemcsak helyeslem, de azokat előmozdítani szükségesnek tartom. De a székesfőváros közönsége is át van hatva azon humánus érzelmektől, a melyek ezen egyesületek működését irányozzák. Ezért joggal lehet szerencsém, mélyen tisztelt kongresszus, önöket a székes főváros közönsége nevében üdvözölni, kívánván, hogy kongresszus működésének üdvös eredménye legyen, üdvös legyen általában a nép- és általános művelődés emelésére és üdvös legyen azon humánus czélok tekintetében, melyeket ezen egyesület maga elé tűzött.

Ezen kívánságaim kapcsán szabad legyen egyuttal a főváros nevében igaz köszönetemnek is kifejezést adni, hogy épp Magyarország ezer éves ünnepén szíveskedtek ezen nemzetközi kongresszust itt a fővárosban megtartani. Önök, hölgyeim és uraim, itt személyesen fognak meggyőződést szerezni arról, hogy a magyar főváros mily tekintetben tett haladást, mily irányban mutat föl előnyöket s meg fognak győződni, hogy a főváros kebelében azon czélokot, melyeket az állatvédő egyesület maga elé tűzött, a legnagyobb rokonszenvvel kísérik. Midőn ismételve kívánom, hogy működésüket a legszebb siker koronázza, legyen szabad remélnem azt, hogy azon egy pár nap alatt, a melyet itt a fővárosban fognak tölteni, az önök ittléte kellemes lesz és a magukkal vitt emlékek önöknek is, nekünk is a legkellemesebbek lesznek (Éljenzés.)

Schmidt József min. tanácsos, a kiállítás igazgatósága és a kereskedelmi miniszter nevében a következő üdvözlő szavakat mondotta:

Mélyen tisztelt kongresszus!

Egyik legszebb feladatát képezi a kiállításnak és a kiállítás vezetőségének, hogy keretül szolgáljon olyan egyleteknek, a melyek hivatva vannak a nemes emberi érzéseket ápolni. A kiállítás vezetősége örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy e föladatnak teljesen megfeleljen. Kétszeres örömmel teszi ez alkalommal, a midőn oly nemes, nagy czélokrólvan szó, mint a minöket önök maguk elé tűztek. Azért a legnagyobb örömmel üdvözlöm önöket ugy a kereskedelmi miniszter ur nevében, mint a kiállítás igazgatósága részéről, kívánván, hogy törekvéseiket a legszebb siker koronázza. (Éljenzés.)

A hivatalos üdvözlések után Szalkay Gyula dr. főtítkár jelenti, hogy XII. nemzetközi állatvédelmi kongresszus a leglátogatottabb, az mivel a X. drezdai kongresszuson 78 egyesület 68 személyben 126 szavazattal, a XI-ik berni kongresszus 93 egyesület 121 személyben 145 szavazattal, a XII-ik budapesti kongresszuson 124 egyesület 240 személyben közel 300 szavazattal van képviselve. Kiemelte Szalkay dr. főtítkár, hogy fél évvel ezelőtt a westfaliai egyesületek a Budapesten tartandó kongresszus ellen agitáltak, hogy az ugy is korcskongresszus lesz, nem lesz ott senki, ne menjenek Németországból oda. Erre a röpiratra a gráci, linzi és a budapesti egyesület néhány tagja szinte röpirattal felelt és felszólították a külföldi egyesületeket, hogy csak jöjjenek hozzánk, a legszivesebben látjuk. A szabadság országában egyaránt mondhatja véleményét mindenki, nem kell itt félni idegen befolyástól, nyugodtan tanácskozhatunk; az őszinte szó rokonszenvet fog kelteni és termékeny földre fog esni. El is jöttek tehát a földnek népei, megmutatták, hogy a budapesti kongresszus nem korcskongresszus, de igazi nemzetközi, a mennyiben nemesak a legkülönbözőbb európai államok, hanem Amerika és Afrika is képviselve van a budapesti kongresszuson. A jelentést a kongresszus tagjai örömmel és zajos helyeslései és éljenzéssel veték tudomásul.

Ezután megkezdték az egyes előadók előadásaitak.

Legelőször **Sondermann A.** (München) kir. udvari törzsállat-

orvosnak «A hivatásszerű és az állam által helyeslendő állatvédelemről» szóló értekezését, illetve határozati javaslatát olvasta fel Szalkay Gyula dr. főtitkár, miután maga Sondermann a kongresszuson nem jelent meg. — A kongresszus elhatározta, hogy a határozati javaslatot kedden veszi tárgyalás alá.

Ezután **John Colam** (London) «A törvénynek fontossága és azoknak hathatós alkalmazásáról» szóló nagyérdékű felolvasást tartott angol nyelven — Egy büntetőtörvény behozatalát tartja kívánatosnak, a mely elejét vegye az állatkinzásoknak. Ez egyértelmű lenne, az állam részéről teendő azon nyilatkozattal, hogy az állatkinzás bűn. Végül kiemeli, hogy egy törvény, a mely nem helyesen alkalmaztatik, haszontalan s azért az állatvédelemről hozandó törvényt úgy kellene alkalmazni, hogy az általa elérendő cél szem előtt lebegjen.

Dr. Lansteiner prépost (Nikolsburg) sajnálatának ad kifejezést, hogy John Colom referációjában nem tette meg az indítványt, hogy hozzanak törvényt az állatvédelemre. Szeretné, ha ezen kongresszusból indulna ki az impulzus arra, hogy tegyenek intézkedéseket a kitűzött célok megvalósítása érdekében. A következő indítványt terjeszti a kongresszus elé: *A XII-ik nemzetközi állatvédelmi kongresszus propandálja Gólamnak az eszméjét, hogy hassanak az összes államok állatvédő-egyesületei oda, hogy mentül előbb alkossanak szabályzatot és törvényeket az állatok megvédésére.* Az indítványt elfogadták. — Még dr. Förster Pál német birodalmi képviselő (Berlin) szólt John Colom értekezéséhez. Szerinte az állatvédő-egyesületeknek kettős feladatot kell megoldani, mely feladat abból áll, hogy 1. befolyást kell gyakorolni a törvényhozásra, 2. befolyást kell gyakorolni a tömegek érzületére és gondolkodására, hogy ismerjék el az állat jogát.

Majd dr. **Olsen** miniszteri tanácsos (Róma) tartott német nyelvű előadást a madárvédelem nemzetközi szempontjából: «A mezőgazdaságra nézve hasznos madarokról». Az állatvédelem ügyét nem az érzelem, hanem a hasznosság szempontjából fejtegeti. Felsorolja a gazdaságilag hasznos állatokat és álláspontja igazolására több példát hoz fel.

A napirend negyedik pontját **Engel Ágnes** kisasszony (Wiesbaden) «Tömeges madárirtás a divat által» című szabad előadása töltötte be. Daczára annak, hogy a kisasszony kijelentette, hogy ma nem tart nagyobb előadást, mert az utazás nagyon kimerítette, mégis úgy belemelegedett a beszédbe és olyan lelkesedéssel foglalkozott témájával, hogy a nagyszámu publikumot elragadta magával, mikor leírta a madarak üldöztetését és kárhóztatta a kolibri-divatot. Beszéde végén a kongresszus tagjai zajosan tapsolták a tudós kisasszonyt.

Colam J. (London) harmadik felszólalása azzal foglalkozott, hogy miként kell az ifjúságot kezdettől fogva az állatvédelemre szoktatni. Miképpen kell a szülőknek, a tanítóknak odahatni, hogy a gyermekek otthon és az iskolában becsülni tanulják az állatokat,

Engel Ágnes (Wiesbaden) azt ajánlja, hogy már a gyermekek között egy állatvédő egyesület kellene alakítani.

Dr. Schenk (Frankfurt) azt ellenzi; az egyesületi mánia — ugyan — már ugyanis nagyon el van terjedve. A szülők a feladat, hogy a nevelésnél a gyermekeket az állatok iránti szeretetre oktassák.

A vitához még Bothmer gróf (Wiesbaden) Kaeflein (Karlsruhe), Kapff (Stuttgart) és Dunkel (Leipzig) szólottak hozzá.

Engel kisasszony a papok ellen kel ki, a kik a helyett, hogy a szószékről az állatok iránti szeretetet prédikálnak, mindig csak az embert dicsérik. (Éljenzés.)

Verédi Károly elnök erre megjegyzi, hogy a kisasszony szavai félreértésekre adhatnak okot. Ő a maga részéről kijelenti, hogy nálunk bizony a papságnak a humanitás minden terén része van és alig van hármni néven nevezendő jótékony, nemescélu egyesület, hol egy-két főpap tevékenyen ne szerepelne. A kongresszus végre is a Colom által benyújtott határozati javaslatot fogadta el.

Két óra felé járt az idő, midőn a tanácskozás befejezése előtt az elnök jelentette, hogy a kongresszushoz három távirat érkezett. Az egyiket Oroszországból, Dubbelnből, a másikat a Norvégiából Kraemholból, a harmadikat pedig Svédországból Stockholmból küldték.

Az üdvözlő-táviratokat lelkes éljenzéssel és hochhal fogadták, mire Fülei Szántó Lajos (Budapest) foglalta el az előadói széket s a «Sajtó és az állatvédelem»-ről szóló értekezését olvasta fel. Werther Alwin cikke, mely ugyan a tárgyról szólt nem olvastott fel, mivel az idő már kettő után járt és mivel előadása a közönség között kiosztatott, csak határozati javaslata olvastott fel a főtitkár által. Mindkét javaslat Werther Alwiné valamint Fülei Szántó Lajosé egész terjedelmében elfogadtattott.

E határozati javaslatot a következő:

Miután a sajtót az állatvédelemre nézve oly tényezőnek ismerjük, mely kiszámíthatatlan előnnyel bír, minden állatvédő egyesület hasson oda, hogy:

I. A sajtót az eddigénél nagyobb akcióra megnyerje. Különös figyelemmel törekedjék egy, esetleg több olyan napilapot szövetségre bírni, melyeknek külön rovata bő tudósításokkal, értekezésekkel tartsa felszinen az állatvédelem ügyét.

II. Az egyesületekkel rendszeren karöltve járó szaksajtó időről-időre gondoskodjék oly közleményekről, melyek — a szövetségtársul megnyert napilapok útján az állatvédelem ügyét olyan közönség elé viszik, mely még eszméinknek nincsen megnyerve. Továbbá a szaklapok alkalomadtán való elismeréssel sorolják fel azokat a lapokat, melyek az állatvédelmet nagyobb buzgalommal karölték fel. Ezt az «Állatok Öre» című szaklapunk már régóta meg is cselekszi.

III. Egyesül eteink öreket djenek érdekköreibe különösen írókat és hírlapírókat bevonni, kik tehetségük és a sajtóviszonyok teljes ismerete által rendkívül nagy szolgálatokat tehetnek az állatvédelem ügyének.

Délután $\frac{1}{2}$ 3-ra járt az idő, midőn a tárgyalást befejezték. Ebéd után a történelmi kiállítását Szalay Imre ő méltósága szakszerű vezetése mellett tekintették meg a külföldi vendégeink. A többiek az ezredéves kiállítás egyes csarnokait látogatták, este Ósbudavarában találkoztunk.

II. Tanácskozási nap.

— Hétfőn, jul. 21. —

A XII. nemzetközi állatvédő kongresszus folytatta tegnap megkezdett tanácskozásait. A kongresszus kilencz órakor vette kezdetét a kiállítási ünnepélyek csarnokának első emeleti kis termében. A tanácskozást **Verédy Károly** elnök vezette.

Az első előadó dr. **Széchy Károlyné**, a kolozsvári állatvédő-egyesület elnöke volt. «A rabállatokról» szóló érdekes eladását francia nyelven olvasta fel. Azokról az állatokról szól, melyek fogságban vannak. Azt mondják, hogy a szabadság az embernek legnagyobb kincse, de mennyi állatnak nincsen szabadsága főleg a madaraknak. Az a kis kalitka, mely a madarat bezárja, a fogság végtelensége. Látja a többi madarat szabadon röpködni, énekelni. Beszél az állatok honvágyáról, idegen földön való szenvedéseiről. Nemesak a könyörület parancsolja az állatok védelmét, szabadságát, hanem a közgazdasági érdek is. Csak arra az óriási rovarpusztításra kell gondolnunk, a mit a madarak végeznek, nagy hasznára a mezőnek. Nem sokat bízik a sikerben, de azért nem szabad csüggedni. Küzdeni kell az állatok szabadságáért, mert a szabadság az élet, a fogság — halál.

Az előadást a közönség nagy tetszéssel fogadta.

Dr. **Plósz Béla**, az állatorvosi akadémia tanára, a lovaknál szokásos állatkinzásokról tartott előadást. Mindenekelőtt szükségesnek tartja, hogy állittassék fel egy tanfolyam, a melyen a hallgatók, illetőleg kocsisok a lovakkal való bánásmódra nézve oktatásban részesüljenek. Állatkinzásnak tartja a lovak farkának rövidre nyírását; a vasalásnak csavaros, sarkos patkókkal kellene történnie; a fuvaros lovaknál a szemvédők mellőztessenek; a lóhus kimérése a nagyobb városokban engedtesse meg és a rendőrség ne csak a fekélyes lovak használatát, de a kehes lovakal való vontatást is tiltsa meg.

Jochs József a kocsis-tanfolyam felállítását lehetetlen tartja.

Kapff stuttgarti lelkész ezt oda akarná módosítani, hogy senki kocsis ne lehessen, a ki be nem bizonyítja, hogy hosszabb ideig foglalkozott lovakkal, s erről képesítést nem mutat fel.

Dr. **Förster** (Berlin), **Barilsky** (Varsó), **Szidanits** (Budapest), **Phokwalinsky** (Pétervár), az iskolák felállítását mellett nyilatkoznak.

Dr. **Verédy Károly** elnök bejelenti, hogy a kocsiskolák felállítását a miniszter már engedélyezte, s hogy jövő esztendőben ily iskolák már felállítatnak Budapesten. Akkor lesz alkalmunk ez iskolák czélszerűségéről megbizonyosodni.

Ezzel a vita véget ért.

Egy negyedórai szünet után a kongresszus legfontosabb tárgyra, a viviszekcióna tértek át.

Dr. **Förster Pál** tanár, szólott legelőbb. «Miképpen lehet a viviszekció kérdését a természet, az orvostudomány, az emberiség és állatvédelem szempontjából megoldani?» Ez volt a kérdés.

Szóló e kérdésről alkotott nézeteit egy kis füzetben állította össze, a melyet a XII. nemzetközi állatvédelmi kongresszusnak ajánlott és a melyet legott a közönség között szétosztatott. Bevezető szavaiban az előadó köszönetét fejezi ki, hogy az elnökség a nagy ellenzék daczára is, a viviszekció kérdését napirendre tűzte.

Tetszéssel fogadott előadásában igen heves szavakban ítélte el a viviszekciót. Egy szellemi betegség, ugymond, a viviszekció, a mely úgy látszik az összes kulturnépeknél otthonos. A viviszekció barátai ezt a barbár gyakorlatot a tudományos kutatás szükségével dokumentálják. Tagadja, hogy az igazi tudományosságának szüksége volna a szegény állatok szörnyű megkínzóztatására. A szegény védtelen állatokat államilag segélyezett száz és száz tanteremben kiozzák halálra. Azt mondják, hogy az emberiség javára szükséges a viviszekció. Bizonyítani akarja, hogy ez nem igaz. Példákkal illusztrálja, hogy a szegény állatokat az orvosok milyen vérlázító módon kiozzák halálra, egészen feleslegesen. Mantegazza egy ilyen kegyetlen viviszekciónál megjegyezte, hogy tudja, hogy kegyetlen az, a mit cselekednie kell, de meg kell tenni, hogy a hallgatóság agyába mélyen bevésődjék a kísérlet tudományos eredménye. Nem szabad pihenni, szünetlenül azon kell lenni, hogy az emberek megutálják az ilyen kegyetlenkedéseket és törvények tegyék azokat lehetetlenné. Az állatoknak a viviszekció előtt való elaltatása sem csökkenti a kegyetlenkedést, de az elaltatást ritkán alkalmazzák, mert a viviszekciónak csak akkor van értelme, ha élő állatokon hajtják végre.

Golz strassburgi tanárral polemizál, a ki azt mondta, hogy a viviszekció-ellenes küzdelem szentimentalizmus. Frázis az, hogy a viviszekcióra az emberiség érdekében szükség van. Nincsen rá szükség. Legyen hős az ember szenvedéseiben és ne akarja életét, a melyet saját bűnei rövidítenek meg, száz és száz artatlan állat rettenetes szenvedéseinek az árán meghosszabbítani. A természet és a teremtő nem akarthatták, hogy az emberek élő és érző lények kinjainak árán hosszabbítsák meg életüket. A ki a természet parancsait követi mindenben, az nem lesz beteg, annak nem lesz szüksége az állatok életére. Csakhogy az emberek könnyelműen pazarolják el a természet kincseit és a mikor életének korai alkonya bekövetkezik, nem retten vissza attól, hogy ember-társai, vagy az állatok életének árán hosszabbítsa meg a magát. Nem szabad az elvet érvényre juttatni, hogy a mi nekem hasznos, azt szabad megcselekednem. Ez az elv az erkölcsi nihilizmusra vezet. Hatásos beszédét azzal fejezi be, hogy ernyedetlenül kell küzdeni a viviszekció ellen. Hosszas taps és éljenzés köszönte meg az előadást.

Warnus A. Linzből ugyancsak a viviszekció kérdéséről tartott előadást. Mint laikus szól ehhez a kérdéshez, de nem is kívánná szemtől-szembe látni a viviszekció-kísérletezést. Csudálatosnak tartja, hogy vannak állatvédők, a kik a viviszekciót megtárlják. Ezek nem lehetnek igazán állatvédők. A ki az állatot sze-

reti, nem türheti meg, hogy ilyen kegyetlenül kiozzanak védtelen állatokat halálra. Szomorú, hogy művelteknek mondott egyének gyakorolják és végzik a viviszekceziót. Ki kell mondani, hogy a viviszekcezió állatkinzás és a kongresszus határozza el, hogy mindenütt küzdeni fog ellene. A vallás- és erkölcs nevében kell küzdeni a viviszekcezió ellen. Csak az az ember szeretheti embertársát, a ki az állatok kinzását nem türi. A viviszekcezió nem egyéb, mint egyesek vérszomjas szenvedélyének kielégítésére alkalmas állatkinzás. S nem lehet tagadni, hogy ez a hivatásszerű kegyetlenkedés, minden emberi érzésből, minden könyörületességből kivetkőzik. Ki megy olyan orvoshoz, a kiről nyilvánvaló, hogy az állatok felbonczolásában örömet találja? A tapasztalat bizonyítja, hogy ez elidegeníti az embereket az ilyen orvosoktól. A kórházi gyakorló orvosok iránt már is nagy az idegenkedés. Az a bacillus-komédia, a melyet most játszanak el és a mely ezer, meg ezer szegény állatnak életébe kerül, semmiféle komoly tudományos eredményt nem ért el. *Röntgen* sugarai sokkal nagyobb vívmánya a gyógytudománynak, mint a viviszekcezionáriusok összes eddig ezért sikere. A ki viviszekcezióra képes, az egoista mindenben. Azok az orvosnövendékek, a kik ilyen állatkinzásból tanulják a gyógytudományt, szivtelenekké lesznek és az emberszeretetre képtelenek. Azoknak a neveit, a kik viviszekcezióval foglalkoznak, nyilvánosságra kell hozni, hogy a beteg emberiség megtudja, kiket kell kerülni. A halottak névsorához az újságokban azt is oda kellene tenni, hogy melyik orvos kezelte: viviszekcezionista-e vagy nem?

Eseteket mond el annak bizonyítására, hogy a viviszekcezionista orvosok érzéketlenek. Felelősségre kell vonni az orvosokat, semmiféle intézkedés nem véd meg bennünket ilyen érzéketlen emberektől, a kiktől a szív csak érzéketlen husdarab. Az az orvos, a kinek nincs érző szive, a kinek a kegyetlenkedések szivét eltompították, nem jó orvos. Az emberek nem hisznek többé a tanár-orvosok tudományában és azért folyamodnak a titkos szerekhez és egyéb gyógyszerekhez. **Hyrtl** tanár azt mondta, hogy a viviszekcezionista nem lehet jó orvos.

A rabszolgaság, a jobbágyság megszűnt, mert humánus nemes emberek küzdöttek ellene. Meg kell szüntetnünk a viviszekceziót, a mely gyalázata a kulturának. Ha a mai kongresszus a viviszekceziót meg nem döntené, mi a kik ellene küzdünk — ugymond — kénytelenek volnánk különválni azon többi állatvédőktől és antiviviszekcezionárius állatvédőegyesületeket létesíteni.

Szavait azzal fejezi be, hogy a szép magyar ezredévi ünnephez méltó lenne, hogy ha ez a kongresszus a viviszekcezió ellen foglalna állást.

Lelkes éljenzés és taps mellett, a mely az előadás közben minduntalan felhangzott, fejezte be *Warnus* előadását.

Bergner gráci szentén a viviszekcezió ellen tört lándzsát.

Nagy zajjal hallgatták meg dr. **Schenck** (Frankfurt), a ki a viviszekceziót, mint a tudomány szempontjából szükséges rosszat a

védelmébe vette. **Behringer** svájci tanár szólott a viviszekció mellett. Beszédének végén a következő határozati javaslatot terjesztette elő: „Tekintettel arra, hogy a viviszekció a szenvedő emberiség érdekében nem mellőzhető, mondja ki a kongresszus, hogy felkéri az egyes állatvédő egyesületeket, hogy hassanak oda, hogy a kísérletek élő állatokon csak kutatási célokból történhessenek és olyan korlátok mellett, melyek több német egyetemen fennállanak.“

Nagy érdeklődés mellett szólalt fel dr. **Peabody** Bostonból. Angol nyelven beszélt. Azért jött ide — ugymond — hogy a kongresszuson az állatoknak élve boncsolása ellen állást foglaljon és hozzájáruljon ahhoz, hogy az törvényes uton megakadályoztassék. Két ezer amerikai orvos közül ötszáz oda nyilatkozott, hogy az állatokon műtéteket, kísérletezéseket el kell tiltani. Peabody ezzel a kérdéssel gyakorlatilag is foglalkozott és számos gyászos tapasztalata indította arra, hogy most egy hatalmas egyet élén küzdjünk a viviszekció ellen. Kéri a kongresszust, hogy foglaljon állást a viviszekció ellen. (Élénk helyeslés).

Nagy érdeklődés mellett szólalt **Mallet** asszony, egy angol hölgy. Hosszabb német beszédben kelt ki a viviszekció ellen a melyet elítél isteni, emberi és erkölcsi szempontokból. Angliában az orvosoknak csak három százaléka gyakorolja a viviszekciót. A többiek elítélik, mert tudtommal haszna nincsen, de nagy hátránya van, mert az orvosokat érzékellenekké teszik a beteg emberiség szenvedései iránt.

Háromra járt az idő, mikor az elnök rövid időre felfüggesztette a tanácskozást.

A szünet után.

Bretél (Gräczből) szólalt fel. A viviszekció ellen beszélt és sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy a papok közül olyan kevesen tagjai az állatvédő-egyesületnek.

Jungius Mária Scheveningenből (Hollandia) német nyelven beszélt hosszabb ideig. A kisasszony elkeseredett szavakban támadja meg azokat, a kik a viviszekciót védelmezik. A Caseriókat és a Ravacholokat a viviszekzionáriusokkal szemben humánus embereknek tartja.

Groshans Zsofia kisasszony Hollandiából, úgy, mint társnője hevesen megtámadta a viviszekciót.

Baird John edinburgi lelkész a viviszekciót barbarizmusnak nevezi és hangsúlyozza, hogy megszüntetése érdekében mindent el kell követni.

Dr. **Berdoé Eduard** orvos Londonból a viviszekció ellen szólott.

Dünkel Lipeséből nagy hatással beszélt. Szégyenletesnek, a XIX. századnak kulturáját meggyalázónak mondja a viviszekciót. Az állatvédő egyesületeknek közösen kell eljárniok ebben a kérdésben. Jobban megveti a tudós viviszekzionistát, mint a durva kocsist, a ki nem tudja, hogy mit cselekszik.

Kapff lelkész Stuttgartból azzal kezdi a beszédét, hogy üdvözli Budapestet és az elnökséget, a miért megengedték, hogy ezen a kongresszuson a viviszekció kérdését szóba hozhatták. Szólo is viviszekciónista. Szeretne viviszekciót eszközölni azokon a tudós urakon, a kik ártatlan teremtményeket kineznek halálra. (Éljenzés.) Elfogadja a viviszekció ellen benyújtott határozati javaslatot. (Perczekig tartó taps és éljenzés.)

Fliegel Zürichből elmondja, hogy a vsájezi nép szavazott a viviszekció kérdése fölött. Sajnos, a nép többsége az orvosok agitálására a viviszekció mellett döntött. 66.000 ember szavazott a viviszekció ellen és 120.000 ember a viviszekció mellett. Reméli azonban, hogy rövid idő múlva a nép más meggyőződésre fog jutni és mégis megalkotják majd Svájezban a viviszekciót megtiltó törvényt.

Ohlsen Rómából a viviszekció mellett beszél. Azt a kérdést intézi a kongresszushoz, hogy nem-e eszik bárki a jelenlevők közül egy jó darab marha-, vagy borjuszeletet? Ha igen, akkor ne beszéljenek annyit a viviszekció ellen. Tény, hogy a viviszekciót korlátozni kell, de ennek nem az a módja, hogy lerántjuk a tudományos férfiakat, hanem az, hogy tudományos uton meggyőzzük a közönséget arról, hogy a viviszekció nem feltétlenül szükséges. A míg ezt bebizonyítani nem tudjuk, addig a szentimentális könyvek semmit sem érnek.

Ohlsen fejtegetéseit türelmetlenül hallgatták. Végül azt indítványozta, hogy a viviszekció ellenesek és azok közül, a kik mellette vannak, három-három ember bizottságba válasziassék meg és ezek tegyenek javaslatot ebben a kérdésben. Szólottak még **Landsteiner** nikolsburgi prépost, **Graef** János, dr. báró **Kereck** stb. Az indítványozók zárszavai után megejtették a szavazást. A szavazás eredménye a következő volt: A viviszekció ellen szavaztak 177-en, mellette szavaztak 17-en. A nagy többség tehát elfogadta Förster birodalmi képviselő indítványát, a mely szerint a viviszekció törvényesen megtiltandó. A tanácskozások végén köszönetet mondottak **Verédy** elnöknek és dr. **Szalkay** főtikárnak a nagy türelmért, a melylyel a tárgyalásokat vezették.

A tanácskozások e napon este fél 8-kor értek véget.

III. Tanácskozási nap.

Budapest, 1896. július 21.

A kongresszust 9 óra után nyitotta meg **Verédy** Károly elnök.

Keller-Jäggi A. (Aarau) volt az előadó. A nagy állatoknak vasuton való szállításáról értekezett. Szól az állatok szállítására alkalmas kocsik berendezéséről, az állatoknak a kocsikra való hajtásáról, az őrzésről, etetésről és itatásról és az állatoknak a kocsikról való lehajtásáról. Végül határozati javaslatot terjeszt be, a mely szerint mondja ki a kongresszus, hogy az általa előadottak

alaján kérvényt nyújt be a Bernben fennálló nemzetközi vasut-szállítási központi hivatalhoz az állatszállítás nemzetközi szabályozása érdekében. Továbbá a XII. nemzetközi kongresszuson megjelent és különböző egyleteket az országokat képviselő egyének kötelezzék magukat, hogy kiki otthon az állatszállításnak saját kormánya által leendő szabályozására fog törekedni. Az itt nem képviselt egyleteknek pedig adja tudtára a kongresszus-iroda ezt a kötelezettséget és kérje meg őket annak elvállalására.

Dr. **Olsen** (Róma) a lefontosabb kellékeknek a gyors behajtást, gyors, illetőleg átadást tartja. Reméli, hogy a Bernben levő központi szállítási iroda a javaslatban érintett kérvényt a legelőzékenyebben fogja fogadni.

Dr. **Ulrich** (Boroszló) a szállításnál tapasztalt kegyetlenségekről beszél.

Engel Ágnes (Wiesbaden) a kis állatokra vonatkozó szállításra hívja fel a figyelmet, mert itt is sok kegyetlenség történik.

Gróf **Bothmer** (Wiesbaden) hozzászólása után a javaslatot egyhangulag elfogadták. Az előadó utólagosan ajánlja, hogy a kongresszus a Francia- és Spanyolországban tartott és tartandó bikaviadatok ellen óvást emeljen.

Ezt a javaslatot is tetszéssel fogadták.

Ezután **Kaeflein** (Karlsruhe) a szárnyasok szállításáról érkezett. Javaslata oda irányul, hogy azon országok képviselői, a hol a szárnyasok szállításával foglalkoznak, kérjék meg a vasuti hatóságokat, hogy csak oly küldeményeket vegyenek föl, a melyeknek kalitkái szellősek, oldalt pedig elegendő etellel és itallal vannak ellátva, s elég nagyok arra, hogy az állat benne szabadon mozgathasson. Az állatvédő-egyesületeknek legyen feladata, hogy a szárnyasok szállítását figyelemmel kísérik.

Dünkel (Lipce) azon eredményeket ecseteli, a melyeket az állatvédő-egyesületek már eddig is elértek, s fölkéri a jelenlevőket, hogy esetleges visszaéléseknél mindig teljes bizalommal és bátorsággal forduljanak az intéző körökhöz.

Dr. **Olsen** (Róma) azt ajánlja, hogy a vevők a szárnyasokat mennyiség és súly szerint vegyék s ezzel háriítsák az eladókra azt a kötelezettséget, hogy az utazás alatt az állatok jó ellátásban részesüljenek, illetőleg csak ugyanazon súlyban és mennyiségben érkezzenek rendeltetési helyére, mint a mily súlyban és mennyiségben elindultak.

Dr. **Förster** Pál (Berlin) hozzászólása és az előadó megjegyzései után a javaslatot elfogadták.

A szünet után az előadó **Bormann** a berlini egyesület alelnöke volt, a ki állatmenhelyekről és azok szükségességéről beszélt. Berlinben virágzó állatazilum van, melyben az utczákon gazdátlanul kóborgó ebeket és macskákat helyezik el. Egy év alatt 58 ezer ilyen kóbor állatot vett gondjai alá az azilum. Az azilum személyzete körülbelül háromezer márkába kerül. Az összes költ-

ségek az utolsó öt évben 55 ezer márkára rugtak, a bevételek pedig 33 ezer márkát tettek ki. Ajánlja a kongresszusnak, hogy fogadja el a határozati javaslatot, a melynek értelmében minden nagyobb városban ilyen állatiazilum volna felállítandó.

Ajánlja az előadó, hogy a menhelyek létesítésének költségeire az állatvédő-egyesületek tánczmulatságokat és egyéb szórakozásokat rendezzenek.

Hozzászólottak az előadáshoz **Landsteiner** lelkész Nikolsburgban, dr. **Dünckel** Lipsceből, **Olsen** Rómából. Gróf **Bothmer** és **Hausmann** asszony felszólalásai után elfogadták az előadó javaslatát, hogy a nagyobb városokban állatvédő azilumok alakítására törekedjenek az állatvédő egyesületek.

A következő előadást **Kapff** stuttgarti lelkész tartotta a következő czimen: «A sün élete és haszna a mezőgazdaságban az emberiség javára.» Azt kívánja, hogy a kormányok kéressenek fel arra, hogy a törvényes uton gondoskodjanak a sün védelméről. Az előadást tetszéssel fogadták s hozzájárultak az indítványhoz.

Keller-Jäggi indítványát, hogy nemzetközi állatvédelmi szövetség alakitassék, elfogadták. Azt az indítványt is elfogadták, hogy amaz állatprodukteziók, a melyek az állatok kínzásain alapulnak, eltiltandók. A rigai állatvédő-egyesület amaz indítványát, hogy a mig viviszekció gyakoroltatik, minden állatvédő kongresszus napirendjére tűzzék a viviszekció kérdését, a kongresszus többsége nem fogadta el, miután Förster tegnap elfogadott indítványában ez befoglaltatik. Dr. **Szalkay** Gyula főtitkár azt indítványozta, hogy minden mezőgazdasági egyesület és állattenyésztő egyesület szólíttassék fel arra, hogy alapszabályaiba vegyék fel a pontot, hogy az állatokat védelmezik. A kongresszus nagy többsége elfogadta az indítványt. A francia állatvédő egyesület, valamint a new-yorki egyesület átiratait, hogy mindent elkövetnek a bikaviadalok megszüntetése és a papoknak az állatvédő mozgalomba való bevonása érdekében, köszönettel tudomásul vették.

Utoljára állapították meg a jövő kongresszus helyét. A párisi egyesület arra kérte a kongresszust, hogy a legközelebbi kongresszust 1900-ban Párisban tartsák meg. A londoni küldött pedig azt kérte, hogy 1898-ban Londonban legyen a kongresszus. Az előadói bizottság azt ajánlotta, hogy a legközelebbi kongresszust 1900-ban tartsák meg Párisban, amikor is megnyílik a világhiállítás, *Förster* birodalmi képviselő nem szavaz Páris mellett, mert a francziák közül egy sem jelent meg a budapesti kongresszuson.

A tanácskozások végeztével **Verédy** Károly elnök tapintatos szavakban konstataálta, hogy bár nagy ellentetek merültek fel a kongresszuson, de a jó összhang egyetlen egyszer sem volt megzavarva. Megköszönte azt a támogatást, a melyben részesítették és örvend azon, hogy Magyarország fővárosában történt az a nagyjelentőségű határozat, a mely véget vetni van hivatva mindenemű állatkinzásnak. A külföldi vendégek nevében *Förster* biro-

dalmi gyűlési képviselő lelkes szavakban mondott köszönetet fáradságos munkásságukért dr. *Verédy* Károly elnöknek és dr. *Szalkay* Gyula főtitkárnak.

A zárulás után a kongresszus lefényképeztette magát, azután pedig az ünnepiességek csarnokában Dréhernél diszbankett volt.

Az első felköszöntőt *Verédy* Károly elnök mondta a királyra; utána *Szalkay* Gyula dr., éltette az állatvédelem kivál bajnokait *Ohlsent*, *Peabodyt*, *Landsteinert*, *Schenket*, *Kolerik* dr., *Bergnert*, *Kellert*, *Colamt*, *Olsen* Rómából az elnökre és főtitkára emelte poharát, *Böhringer*, svájci delegált a szabadságszerető magyar nemzetet éltette. *Landsteiner* a jelenlevő *Schmidt* Józsefet, a kiállítás igazgatóját köszöntötte fel, *Schmidt* min. tanácsos a kongresszus tagjaira üritette poharát. *Jochs* József és az orosz *Phokvalinszky* a hölgyeket éltette. *Förster* német birodalmi képviselő a távollévő állatvédőre emelt poharat *Nagy Jenő* az előadókra különösen *Széchy* Károlyné, *Engel* Ágnes urhölgyekre; *Verédy Károly* dr. a gráci gyűlés védnökjére *Buttler grófné*ra, ki szinte kiténtette kongresszusunkat eljövételével, üritette poharát.

A bankett alatt *Landsteiner prépost* a bécsi egyesület nagy ezüst érmét a «Landsteiner érmet» *Verédy Károly* dr. elnöknek és a prágai egyesület ezüst érmét *Szalkay Gyulának* nyújtotta át.

A bankett alkalmából a következő táviratokat küldték az állatvédelem barátainak:

József főherceghez a következő táviratot intézték:

«A mai diszbankett alkalmából a XII-ik nemzetközi állatvédő kongresszus fenségednek, mint a budapesti orsz. állatvédő egyesület kegyes védnökének, a legnagyobb lelkesedéssel, a legmélyebb hódolatát tolmacsolja».

Az állatvédelem nagyhirű bajuokainak *Schwartz* bárónőnek Florenzbe, *Fladung* udvari tanácsosnak Grácza, *Miss Cobde*-nak Angolhonba és *Schilling Märy* urnő ő exczellentiájának Rigában Oroszországba is táviratokat küldöttek, a melyekben arról tudósították őket, hogy a viviszekció törvényes üldözését kimondták.

A bankett tartama alatt egy cigány zenekar eljátszotta az osztrák, német, francia, angol, orosz, olasz, holland, román nemzeti dalokat. A delegáltak lelkes éljenzéssel köszönték meg a figyelmet.

A bankett után a küldöttek sétahajózást tettek a Dunán, megállapodtak a Margitszigeten, melyen végig sétáltak, megtekintették a fürdőt, a szállodákat, az Ágnes viz töltését, azután megint hajóra szálltak és a szigetet megkerülve lementek a «Konstantinápoly» nevezetű mulatóhegyre, a honnét a legnagyobb jókedvben éjjel az 1 órai hajóval haza felé indultak.

A kongresszuson tartott értekezések.

A rabállatok.

SZÉCHYNE LORENZ JOSEPHINTÓL.

Megszoktuk a mondást, hogy az ember legfőbb java: a szabadság. Nem lehetne-e ezt azt állatra nézve is állítani, sőt azt, hogy az állatra nézve a szabadság nemcsak a legfőbb jó, de a lét legfelsőbb föltétele? Élni annyit tesz, mint szabadnak lenni; a szabadság az élet; a fogság a halál, a folytatott, folytonos halál. Bátran lehet mondani, hogy a hatalmas raboroszlántól kezdve egész a piczi kalitkába zárt kis egérig, minden, minden rabállat már nem él; csak létezik még egy ideig, tengődik; teste lélezkzik, de lelke meg van ölve. Ily szerencsétlen állatok számtalan milliói tönkre mennek az emberek kegyetlensége, nembánomsága, sőt önző szeretete folytán is — mert ezen a világon a szeretet szinte épp annyi áldozatot szed, mint a gyülölet. Ha tehát még az ember szeretete is szerencsétlenné teheti az állatot, megfosztva őt szabadságától és társaitól, a könyörületességhez kell fordulnunk, a melyben úgy a kegyetlenségnek, mint a közönynek és szeretetnek is össze kell olvadnia.

Beszéljünk mindenek előtt a madarokról, a melyek a rabállatok legnagyobb tömegét adják. A struggle for life talán egy állatfajnál sem keservesebb, mint ezeknél. Darwin állítja, és ő bizonyára a legelvitázhatlanabb tekintély, hogy 20 éneklő madár-család közül alig háromnak sikerül fiókáit fölnevelni. Xavier Raspail szerint 67 madárcsaládból 41 vész el. René Martin megfigyelte, hogy 100 madár-család közt alig 30 tudta felnevelni fiait, melyek, részint az idő viszontagságainak: esőnek, zivatarnak, részint pedig a gyermekek kegyetlenségeinek, melyekkel a fiókákat elrabolják vagy a fészkeket elpusztítják, estek áldozatul.

És végre, mindeme küzdelmek és tizedelések után jön az ember, a meglett, az érző ember, és vesz magának a maradványból annyit, a mennyi neki tetszik, hogy pénzért eladja, vagy hogy maga zárja egy szűk kalitkába a szerencsétlen állatokat.

S e kalitka, e negyed- vagy legfeljebb félméternyi átméretű helyecske, pótolja aztán a szerencsétlen állatnak a lég és világosság végtelen terét, hegyeket és völgyeket, fákat, erdőt, rőpkeit a tiszta etherben, társait, életének ezélját, szóval az egész életet! Társaitól és a szabadságtól megfosztva, a szegény madár csak tavaszkor és őszkor ébred új életre: tavaszkor a költés idejében, midőn szűk fogságában el kezd nyugtalanul fel és le tipegni, azzal a szándékkal, abban az ösztönben, hogy fészket rakjon; milyen kín, milyen fájdalom szegény kicsi szívére nézve, hogy nem talál sem társra, sem a fészekrakáshoz szükséges anyagra! Kis kaliczkájából hallja és látja szabad társait künn a világosság oczeánjában csicseregni, játszani, röpülni, édelegni; közelednek is itt-ott elevenen eltemetett társuk sirjához, mintha kiszá-

badítani vagy legalább vigasztalni akarnák, de a megközelítés lehetetlen: mert az ember kegyetlen keze rácsot — számukra vasrácsot — tett közé és forró, jogos vágyai közé. S a szegény madárka keresztre feszítése ismétlődik ősszel, a vándorlási ősztön évadjában. Mily szépen írta le a mi nagy Arany Jánosunk egy ilyen bezárt, megcsontított madár vágyait a «Rab golyó»-ban is!

A szegény elszigetelt rabállatok lassacskán elkorcsosodnak, s ha évek után visszaadnók a szabadságnak, már nem volnának képesek azt felhasználni; úgy mint amaz agg fogoly, akiről pár hónappal ezelőtt az újságok írtak: a Philippinei-szigeten töltött 25 esztendei fogság után, kiszabadulva, a szegény aggyastyan képtelen volt mindennapi kenyerét megkeresni, szabadságát, életét megértékesíteni és végre vissza kéredzett ama börtönbe, melyből előbb három ízben megszökött volt; — vagy úgy mint a szibériai fogságban levő száműzöttek, akiket sok évi kín után ólombányák mélységeiben, a csár kegyelme folytán egyszer egy évben a szabad levegőre és napfényre engedtek fel, de fölérve a mélységből, a friss levegő hatása alatt nyomban halálos ájulásba estek; nyomorult testüknek, haldokló tüdejüknek már nem volt meg erejük az élet feltételeit elviselni. — Így vannak a soká fogságban elzárt madaraink: kiszabadulva, csakhamar visszakerülnek a kaliczkába, fáradtan, elszomorodva, haldokolva; mert már nem képesek repülni. A természet megadta nekik az erőt, hogy óránként több ezer métert átszeldeljenek, hogy keresztül repüljenek a világ egyik végétől a másikig; de az ember arra kárhóztatta őket, hogy egész életükön át csak egy negyed, legfőlebb félméter átméretű börtönben tipegjenek.

A Thantalos regéjét az ő kínjaival úgy tekintjük, mint a görög istenek kegyetlenségének zord, sőt túlzott feltüntetését. És mégis, mi magunk ily kinoknak teszünk ki oly végtelen sok védtelen állatot!

Az Oroszországban megjelenő «Revue de l'Art vétérinaire» is megállapítja, hogy például a kanári madár hazájában 50, sőt 60 esztendőes lesz, míg kalitkába csukva, alig 12—15 éves kort érhet el; tehát élete háromnegyed részétől meg van fosztva. És ha a fogságban, tört szívvel már nem énekelnek, hangjukat veszítik a szegénykéék, akkor vegyszeti orvossággal jönnek börtönőreik! — Mert sok ember szíve és esze szük ahhoz, hogy átérezze, hogy elhiggye, miszerint a madarak hangvesztése nem fizikai, hanem pszichikai okokon alapszik. Pedig számtalanszor bebizonyították már, mennyire hat a honvágy, a szabadság — és társaik után való esengés az állatokra. Az érettsége után befogott fülemile annyira busul, hogy nem fogad el semmi ételt és nagyon hamar elpusztul: úgy mint a varju, a mely szinte visszautasítja az eledelt és a fogság harmadik napját túl nem éri. A tűzok rohamosan elpusztul bú és félelem következtében. Breunier írja, hogy még a szamar is, mely iránt én, zárjel közt legyen megjegyvezve, mindig a legnagyobb rokonszenvvel viseltettem, még a szamar is, messze hazájától és övéitől, oly szerencsétlennek érzi magát, miképp egyike

e nemes állatoknak, melyet Gibraltárból szállítottak el a tengeren, szülőföldjét és istállóját 50 mérföldnyi távolságra gyalog, szárazon meg tudott találni! Boldogok azok, a melyeknek sikerül megszökniök és a sweet home-ot újra megnyerniök; de azok a szegény állatok, a melyek tulélik azt a gyötrelmet, hogy fogolyokká lettek, társaiktól elszakadtak és hosszú évek során át haldokolnak? Nem lehet semmit se tenni az emberi erőszak és jog eme kegyetlen visszaélése ellen? Az embernek kétségtelen megvan az a joga, hogy ruházkodása és tápláléka czéljából az állatot megölje, de nincs meg sehogy sem az a joga, hogy az állatot kínozza és gyötörje, kedvtelésből, mulattatására. Azonban nemcsak a részvétet, hanem a közdasági érdeket is föl kell hívni. Egyik fővárosi napilapunk f. évi május havában közgazdasági szempontból is érdekes adatokat közölt, megemlítve, hogy a földművelésügyi miniszter egy már évek óta huzódó és a mező- és erdőgazdaságunkra nézve nagy fontosságú ügyet hozott a megoldás stádiumába: a mező- és erdőgazdaságra hasznos madaraknak nemzetközi védelmét czélzó tárgyalásokat. Hogy a madarak csak a kártékony rovarok pusztítása által mily hasznot hajthatnak gazdáinknak, elég lesz a Vicomte de la Sicotière-re hivatkozni, aki kimutatta, hogy Franciaországban több milliárdnyi évi terméséből a kártékony rovarok 600 milliónyi értékű termést semmisítenek meg. Ugyanazon számítás alkalmazásával Magyarország évi vesztesége 80—100 milliónyi értéket tenne ki.

A kolozsvári Á. V. E. egy buzgó tagjának állítása szerint, emez alig 36.000 lakossal bíró városban tizezer éneklő madár van kalitkába zárva és hogy ennek következtében, t. i. a hernyókat pusztító szabad madarak hiányában, alig 5—6 esztendőben egyszer van dúsabb gyümölestermés.

Végre, nem csupán a rabmadarokról, hanem az összes rabállatokról kívánok szólni. Minő kinszenvedés az állatokra nézve, ha hazájukból elragadva, zord éghajlat alá hozva, korai halálban senyvednek el. A majom is, a papagály is, s minden forró éghajlat alatt született állat, hamar áldozatul esik az európai időjárásnak; legtöbbször tudóvészben mulik ki, mely betegséget környezetükre, az emberekre is kiterjesztik. Hány ember nem is sejti, honnan keletkezett családjában az első tuberculózis és nem is jut eszébe, hogy benne a szerencsétlen rabállat egy örökségét lássa.

Brehm, a ki annyira szerette az állatokat és életfeltételeiket, ki csimpánzaival úgy bánt, mint társaival, Brehm sem volt képes életüket fenntartani, hanem egyiket a másik után elvesztette, igazi fájdalomra.

És azután a sok más rabállat, a mit a családokban tartogatnak; meg a tánczoló medvék, a számító kutyák, vásárokon bemutatott beszélő madarak, de még a czirkuszbéli »bêtes savantes«-ok, melyeket természetükkel egyenesen ellenkező dolgokra tanítanak és tutti quanti, a melyek életükkel fizetik meg, hogy mulattatásunkra szolgálnak. Végre a legszerencsétlenebbek, a

szánalomra legméltóbbak: a lánczos kutyák. Odalánczolva, hogy gazdáik életét és vagyonát őrizzék, a szegény állat nem részesül egyébben, mint általános elhanyagoltásban és mostoha, durva bánásmódban. A téli vad hidegnek épp úgy kitéve, mint a nyári nap perzselő forróságának, senki sem törődik vele, ha csak azért nem, hogy kínozza. Eltörölhetlen emlékünkbé vésődik Longfellow ama szép költeménye, amely egy lánczos kutya tragikus halálát írja le; a tűzvész alatt, mely egy házat elpusztít, mindenki megfélekedzik a lánczához kovácsolt kutyáról, mely tanuja és végre áldozata a szörnyű látványnak. A másokért való feláldozásban és nélkülözésben töltött élet után, ilyen halál jutalmul!

Egy régi nép, már nem tudom melyik, a háládatlanságot halállal büntette meg. Vajjon a modern ember számára nem léteznének-e erkölcsi, ha már nem is államjogi kötelességek az állatok iránt való halára nézve is?

Vessük el a lánczot! A kutya úgy is természete szerint őrző és hű azokkal szemben, a kik jól bánnak vele, t. i. a ki érdemeiért kenyeret és jó szót adnak neki.

A biblia azt mondja, hogy az ember legyen ur az állatok fölött. Legyen is! használja őket, de szorosan a természet szabta törvények értelmében, melyek oly világosan szólnak az emberekhez. Ha mindegyikünk azt tenné fel magában, hogy a körülöttünk forgó társai: emberek és állatok életét megkönyvitse, nem lenne többé szükség sem állat-, sem embervédő egyesületekre. Minden állatnak van saját hivatása, saját czélja, tevékenysége és létjoga a végtelen természet háztartásában, sőt az emberiség polgárosultságának történetében is. Vegyük igénybe, használjuk fel szolgálataikat, segítségüket, de soha úgy, hogy ama határokon kívül erőszakoljuk, a melyeken belül a természet helyezte őket.

Berthelot, a nagyszellemű volt francia külügy- és közoktatási miniszter, 2—3 évvel ezelőtt a *Revue des deux Mondes*-ban megjelent, a hangyákról szóló gyönyörű tanulmányában, ezen állatcsockákat köztársaságukkal, sürgés-forgásukkal, tevékenységük-, küzdelmeik- és veszteségeikkel: a régi rómaiakkal hasonlította össze. Ha az egész világ olyan emelkedett szempontból itélné meg az állatot és cselekedeteit, mint Berthelot az ő magas és nemes lelkével: az összes csúszó, mászó, járó, uszó, röpülő teremtések jogai tiszteletben részesülnének az egész világban.

Ne vonjuk el a szegény állatokat a tenger mélyéből, a hegyek magaslatairól, a napsugaras légkörből, társaiktól, hogy *magányosan* bezárjuk, megcsonkítsuk, hanem hagyjuk meg annak a rendeltetésüknek, a melyet Isten adott nekik és hajoljunk le a teremtő bölcsessége előtt. A szivtelen ember valóban mélyebben áll, mint az általa gyötrött szegény állat.

Ime, ezeknek a panaszoknak kivántam kifejezést adni. Én a rabállatok szomorú kérdését csak felvethetem; az Önök jóakarására, gazdag tapasztalataira bízom, hogy majd találnak módot eme kegyetlen visszaélések megszüntetésére, melyek sok millió védtelen állat életét és lelkét teszik tönkre.

Kezdjük mi állatvédő egyesületek azzal, hogy tagjainkat felkérjük arra, miképp se pénzért ne vegyenek, se ajándékba ne fogadjanak el rabmadarat, vagy lánczos kutyát, vagy egyéb szabadságától és társaitól megfosztott állatot és ajánljuk a legmelegebben, hogy ne feledjék el soha, miképp az állatok épp úgy érznek és szenvednek, mint az emberek, hogy létjoguk éppen oly szent a jó és igazságos ember előtt, mint az emberé és hogy az állatokra is ép úgy illik, mint az emberre a mondás, amelyet ezen előadás kezdetén is hangsúlyoztam:

A szabadság az élet, a fogság, meg az egyedüllét — a halál, a folytonos halál.

Az állatvédelem és a napi sajtó.*)

WERTHER ALVIN-től.

Minden küzdelemben, melyet valamely erős és szívós ellenféllel szemben folytatunk, a legfontosabb az, hogy hatalmas szövetségesekre tegyünk szert és ezeket minden megengedhető és lehető eszközökkel megtartani és erősen magunkhoz fűzni iparkodjunk.

Az állatvédő-egyesületek, a magasabb művelődési szintáj ezen előőrsei, működésükben egy előítélettel, egy oly ellenféllel találják szemben magukat, melynek passiv ellenállása nagy hatalmat jelent és melyet legyőzni csak a lényének megfelelő módon lehet, és sokakat kínosan érint az a körülmény, hogy oly tényező, melynek segélye és közreműködése a legnagyobb fontossággal bírna, — e tényező törekvéseinkkel szemben jobbra közönyösen, sőt egyes kivételes esetekben, még rosszakaratulag is viselkedik. E hatalom, vagy jobban mondva, nagy hatalom, melynek szövetsége törekvéseinkre nézve a legfontosabb jelentőségű lenne: — a napi sajtó.

A dolognak legkitartóbb megfontolását, az eszmecsereket, a legmegerőltetőbb fáradozásokat sem szabad sajnálnunk, mert ezek csekély áldozatok lesznek azon eredménnyel, díjjal szemben, melyet kivivünk, ha sikerül legalább részben megnyernünk a sajtó közreműködését; természetes azonban, hogy e sikerért folytatott fáradozásainkban elveink sértetlenségét főn kell tartanunk.

Az egyesületi közlőnyök, az időnként tartott nyilvános felolvasások — bár az utóbbiak igen fontosak — még csak meg sem közelítik, hatásukat tekintve, a napi sajtó széleskörű befolyását és csak a napi sajtó közreműködése szüntetheti meg az olyan előítéleteket, milyen p. o. az a banális és idétlen megjegyzés az állatvédelem ellen, hogy előbb az összes emberek baján kell segíteni. Pedig bizony a részvétnek, ha igazi és hamisítatlan akar lenni, általánosnak, az összes élő lényekre kiterjedőnek kell lennie és «a nemes, szociális, társadalmi ösztönök és érzelmek csak akkor keletkezhetnek, ha széles alpra támaszkodó részvét létezik».

*) A XII. nemzetközi állatvédelmi kongresszuson elfogadott vezéreszmék-

Csak a napi sajtó közrehatása folytán virradhat föl a legtöbb emberben, a nem messze eső jövőben, azon meggyőződés hajnala, hogy az állatvédő-egyesületek az általános művelődésre irányuló munkában a legüdvösebb munkásságnak képviselői és mítsem óhajtanak vágyó szívvvel jobban mint azt, hogy minél előbb fölöslegessé legyenek. A napi sajtó együtt működése mellett a vallás-oktatásnál is a kedélynemesítésre a megfelelő figyelmet fordítanak.

Ha a sajtó nem lenne egyszerűen passzív nézője törekvéseinknek, akkor már régen odadobták volna a kinzó kamrákból származott undorító muzeumtárgyak közé azon törvényeket, melyek csak a nyilvános és botrányt keltő módon okozott állatkinzásokat büntetik; akkor azt sem tartanák szűk látkörű korlátozásnak, érzélgősségnek, ha az állatvédő merészkedik az élve boncolás ellen kikelni, vagy ha az állatok leölésénél a korlátlanul kötelező megelőési reform szükségét hangsúlyozza. Ha közreműködnék a napi sajtó, már régen a mult idők emlékei közé tartoznának azon nagy megkülönböztetés is, melyet a törvényhozás és közvélemény oly sokféle vonatkozásokban megállapít a házi és a vadon élő állatok között és akkor Anglia is, mely — legegyszerűbben meg az állatvédelemre vonatkozó törvényeket — sok tekintetben joggal nevezhető az állatvédelmi törekvések ünnepe honának, nem lenne egyuttal klasszikus talaja, a középkor viszonyai közé inkább illő parforce-vadászatoknak és más állatelesigázásoknak.

Legyenek megemlítve itt a hova-tovább általánosabbá váló «dijlövészetek», a távlovaglások és a galamblövészetek is.

Nemcsak a lovak nyomorék alakjai, a kocsisok otrombaságai és durvaságai által eszközölt tulterhelések tűnnének el csakhamar az utcákról, hanem az emberi részvét és a szépérvék ellen intézett azon merénylőtetek is, miket a lovakon alkalmazott szemellenzővel, a lófark angolos lemetszésével és a merev fejtartást eszközölő fékkel a lovaknál naponként elkövetnek. csakhamar ezek a jó izlésnek megfelelő, helyes irányu intézkedések váltanak föl.

Ha a sajtó szövetségese lenne az állatvédő-egyesületeknek, a közönség is csakhamar megvetéssel fordulna el a vadállatok ketreczében, a circuszokban és a tingl-tangl helyiségekben idomított állatokkal (sőt dresszírozott gyermekekkel is) bemutatott azon látványosságoktól, melyek a dresszura nyomában járó intenzív iszonyt keltenek föl.

Észak-Afrikában és Nyugat-Ázsiában a fürjeket a londoni inyenczek asztalának kielégítése végett fogdossák össze; az élve szállított szegény áldozatok nagyobb része utazás közben nyomortan elvesz, másrészt e tömeges összefogdosás megzavarja a természet háztartásának egyensúlyát és a rovarok elszaporodásának csapását idézi föl. Az átvonuló enklő madarak, tömeges kiirtása Dél-Európában inyenczkedési czélokra, a madaraknak fatalis és különösen Németországban divatozó törrel-vadászása, a szép tollazatu madaraknak pusztítása a divat szeszélyeinek kielégítése czéljából stb. stb., mind ezeket a sajtó nagyobb részvétele bizonyára korlátozná csakhamar, valamint e nagy hatalomnak hatása és

befolyása is érezhetővé válnék a madárvédelemről szóló törvény szigorubbá tétele tekintetében.

Sőt a strassburgi libamáj-pástétomokkal is felhagytak volna, ha szélesebb körökben ismeretes lenne az ott divó hajmeresztő hizlaló mód. Egyébként a semmi esetre sem helyeselhető hizlalási kegyetlenkedésekkel eléggé találkozunk másutt is, bár nem oly nagy mértékben. Jean Paul éppenséggel nem túloz, midőn így ír: «Irgalmas Egek! Az állatok mily sok kínzási óráiból gyűjti össze az ember a nyelvnek egyetlen ünnepi, lakmározási percét!»

Bizonyára senki sem vonhatja kétségbe, hogy a napi sajtó közreműködése mennyire előmozdítaná az állatvédelem és ennek útján az általános ethikai haladás különböző terén az eredményeket, míg másrészt az is bizonyos, hogy e sikereket hasonló mértékben még akkor sem közelíthetjük meg, ha az egyesületekre jobbra nagy anyagi áldozatokkal járó állatvédelmi kiadványokat jelentékenyen megszorítjuk, mert ezek, néhány kivételes esettől eltekintve, leginkább azok kezébe szoktak jutni, kik többé-kevésbé már ugyanis meg vannak nyerve az állatvédelem céljaira, holott éppen az lenne a legfontosabb dolog, hogy lassanként a közönyösök azon tömegét vonjuk be az állatvédelem törekvéseinek körébe, mely ezentől távol áll és mely a nagy többséget képezi.

Több egyesület ambícióját talán elkedvetlenítőleg érinti azon gondolat, mely szerint az egyesületek szüntessék meg saját organumukat és az így megtakarított összeget fordítsák azon célra, hogy pontosan megállapított időközökben, valamely elterjedt s igen olvasott napilap álljon rendelkezésünkre; de a szent és általános részvét eszméinek minél terjedtebb körökben való népszerűsítése ez áldozatra méltó lenne. Ez esetben az évi jelentések terjedelmesebbek is lehetnének és esetleg oly cikkelyeket is tartalmazhatnának, melyek közvetlenül nem vonatkoznak a jelentés körére és melyek a napilap keretébe kevésbé illenének bele.

Ilyetén intézkedésen kívül az egyesületi tagokat föl kellene világosítani, hogy a csekély tagdíj-illetékek befizetésével még korántsem meritik ki kötelességük teljét, hanem egyéb, az egyesület érdekeiben teendő fáradozásaikon kívül, arra is kell törekedniök, hogy az összes sajtóra hatást gyakoroljanak, a mi az egyesületi tagok szívós kitartása és az ügynek szívükön való viselése által bizonyára nem eredménytelen, sőt igen fontos lenne, mert egy napilapnak egyesületi közeggé való megnyerése csak akkor eredményezhetné a legnagyobb sikert, ha a többi nem maradna egészen közönyös.

Az állatvédelmi eszmék nyílt és föltétlen hívei voltak Mózes, Salamon, Jézus, Sirach, szent Pál, Talmud, Buddha; a költők közül Shakespeare, Goethe, Schiller, Herder, Lessing, Lamartine, Cartelli, Auerbach; a zenehős Wagner; a művészek közül: Defregger, Werner, Kaulbach, Rajnold Begas; a philosophusok közül: Aristoteles, Kant, Schopenhauer, Hartmann; a tudományok legnagyobbjai, mint milyenek: Newton, Helmholtz, Hyrtl, Rokitszky, Artl, Pettenkofer, Hermann, Schmarda, Macaulay, Bentham

Jeremias, Gneist, Gregorovius, Hommel, Strausz Dávid; a legjelentékenyebb parlamenti vezérferfiak és pedig a magyarok közül: Apponyi Albert gróf; hadvezérek és katonai tekintélyek, mint milyenek Nagy Frigyes, Moltke, Blumenthal gróf, Bülow; Manning bíboros, Schreiber dr., Kopp dr., Thoma Antal, Binder dr., érsekek; Stumpf dr., Hefele dr., Weyland dr., Koruna dr., Drobe dr. Rampf dr., Redner dr., Dingelsted dr., püspökök; Brückner dr. tanár, prépost és fősuperintendens és Landsteiner dr. prépost és mindazon kö.ükben, hol van érzék az általános részvét iránt.

A rendelkezésemre álló tér szüke nem engedi meg, hogy a többi, jobbára magas állásu kiváló férfiak neveit felsoroljam. kik a nevezettekhez hasonlóan, határozottan az állatok védelme mellett foglaltak állást és most szabad legyen végül csak azon jelentékeny szavakat idéznem, miket Victória, Anglia királynője mondott: «Az nem lehet valódi civilizáció, mely Istennek néma és segélytelen teremtményeit kizárja az emberek irgalmából és részvételéből».

Még oly nagy hatalomnak is, mint milyen a napi sajtó, csak becsületére válhatik, ha a fölhozottak értelmében közreműködik. Bar csak minél előbb és minél teljesebben csatlakoznék Goethének azon nézetéhez, melyet ez egyszerű szavakban hirdetett: «Az emberiségnek teszünk szolgálatot, ha az emberiségnek szolgálunk».

Nos tehát, arra kérem a tisztelt kongresszust, hogy vegye figyelembe, miszerint a század bötesőjénél állunk és minden erőnket össze kell szednünk, hogy a jövő század számára egy derék örököszt hagyjunk hátra. Ehhez pedig a napisajtó közrehatására van szükségünk miért is megbeszélésre és elfogadásra ajánlom:

I. a) Minden állatvédő-egyesület, melynek viszonyai megengedik, jusson megállapodásra a működési területén legközelebb létező valamely igen olvasott, nagyon elterjedt napilap szerkesztőségével az iránt, hogy e napilap, pontosan meghatározandó és lehetőleg egymáshoz közeleső idő-zakokban, egy bizonyos tért bocsásson az egyesület rendelkezésére, melyet az illető egyesület az állatvédelemre vonatkozó cikkekkel pontosan betölteni fog.

b) A mennyiben a tagok kívánják és ez kivihető, az egyesület vezérő emberei egyezzenek meg a napilapoknak az I. a) pont alatt említett szerkesztőségeivel az iránt, hogy azon lapokat, melyekben az egyesület részéről küldött cikkelyek foglalvák, határozott számu példányokban az egyesület számára, a tagok között leendő szétosztás végett, megküldjék az egyesületnek.

II. Az egyesület tagjai előtt folyton hangoztatni kell közreműködésük fontosságát és őket is különösen föl kell szólítani, hogy lehetőleg hassanak a napilapokra azon célból, hogy a közönyös vagy talán még ellenséges érülettel is viseltető lapokszáma mindinkább kevesebb legyen. Nagyon természetes, hogy e tekintetben az egyesület tisztviselőinek jó példával kell a tagok előtt járniok.

III. Esetleg a sokaktól olvasott lapok összes példányai mellé, időszakonként röpiratokat is lehetne mellékelni.

IV. Az állatvédő-egyesületek évi jelentései a nyilvános helyiségekben is kiteendőek.

Állatvédelem és sajtó.

FÜLEI-SZÁNTÓ LAJOS-tól.

Vallásos ember vagyok. Hi-zem, hogy az Irgalom és Szeretet váltotta meg a világot; meggyőződése, hogy az irgalom és szeretet teszi az embert nevére méltóvá. Ez a két testvérerény kritériuma a műveltség azon fokának, mely az embert felemeli, megneemesíti és szebbé teszi. Reá vezette a társadalmat a humánus intézmények létesítésére. Ezek között látjuk az Állatvédő Egyesületet is, melynek a mai szép napon itt ünnepe van, melynek hatása alatt lelke mélyen fakadt igaz érzéssel köszöntöm kongresszusunk minden egyes tagját!

Az állatvédő egyesület abban a szükségben bírja létjogát, amely azt létre hozta. Mindenütt, mindenkor voltak — és fájdalom, mindig vannak — kegyetlen emberek, kik még a szelid, hasznos és a kenyérkeresetben hű munkatárs állatokat is ütik, verik, kinozzák. Ez ellen az erkölcsi érzés tiltakozik. E szempontból esik az állatkinzás rendőri tilalom alá.

Ezért alakultak — főleg 1824. év óta — Anglia kezdeményezésére az állatvédő egyesületek, hogy az állatok emberséges bánásmódban részesüljenek, mert a nemes érzelmek ápolása benső összefüggésben van az állatok iránt való bánásmóddal.

Ezzel a meggyőződéssel bátran léphetünk az angolok útjára. Anglia útja mindenkor haladást jelent. Mi ezen az úton járunk, T. Kongresszus! és ez a tudat megnyugvással tölt el minden esetlen viccelődés, közönyösség, vagy éppen rosszszándéku törekvésekkel szemben.

Mi lelkesedéssel követjük azokat a nagy lelkeket, kik az állatvédelmi eszmék nyílt és feltétlen hívei voltak, ilyenek: Mózes, Salamon, Jézus, Szent Pál; a költők közül Shakespeare, Göthe, Schiller, Herder, Lessing, Lamartin, Castelli, Auerbach; a művészek közül: Wagner, Defregger, Kaulbach; a filozófusok közül: Aristoteles, Kant, Schoppenbauer, Hartmann; a tudósok közül: Newton, Helmholtz, Hyrtl, Artl, Pottenkoffer, Maculay, Strausz. Továbbá fejedelmek, státusférjak, katonai és egyházi tekintélyek stb.

Ily jeles táborban, az összes művelt nemzetek törekvéseivel kapcsolatosan haladva, tisztában vagyunk azzal a nemes feladattal, melyet az állatvédelem szempontjából megoldani akarunk. Aki célját elérni akarja, annak minden tisztességes eszközt fel kell használni. — Az állatvédelemnek — mint minden más humanisztikus intézetnek — célja elérésére, mondhatni legnagyobb eszköz: a sajtó.

A sajtó az idők folyamán óriási hatalommá nőtte ki magát. Századokkal tolta előre az emberiséget. Isten után első erő a világon, mely enyészhetetlenné tette az emberi szellem alkotásait. «Piramisokat emel — mondja Maszlagi F. — és templomokat rombol szét; teremt és pusztít; életet és halált osztogat. A sajtó adta az emberiségnek a szabadság tiszta fogalmát, midőn a nagy eszmék koncepczióit széjjel hinté a világon, de a sajtó szülte a

forradalmat is. Gutenberg épp úgy állhatna a trónuson koronával a fején, mint a vérpadon a pallossal feje felett.»

Én, természetesen csakis arról a sajtóról beszélhetek, mely a «conscia mens recti»-vel van vértelvezve.

Számolva az idő rövidségével, csak három kérdőpontra szorítkozom: 1. Mit tett idáig a sajtó az állatvédelem terén? 2. Mit tesz jelenben? 3. Mit tehetne a jövőben?

1. A napi sajtóra tulajdonképpen panaszolni nem lehet. Be kell ismernünk, hogy minden humanisztikus irányt becsülettel szolgált s így az állatvédelmet is, amennyiben ezt a napi események felszínre hozták, vagy ha az állatvédő-egyesületek segélyre szólították. 2. Ugyanez áll a második kérdésre: mit tesz jelenben? A napi események folyamán alkalomszerűleg ismertet, pártol, buzdít, kritizál; természetesen nagyon igénybe vett rovatainak szűkebb körében «per longum et latum» csak ritkábban terjeszkedhetik ki. Ez a feladat tulajdonképpen a szaksajtóra hárul, melyet e nemben az «Állatok Öre» című folyóirat, az országos állatvédő-egyesület hivatalos közlönye képvisel. Tisztelettel említem meg szerkesztőjének, dr. Szalkay Gyula tanárnak e minőségben is kifejtett rendkívüli buzgalmát. A 3. kérdés: mit tehetne a sajtó az állatvédelemre nézve a jövőben? Mindenesetre többet, mint eddig. Ne a napihírek rovataiban szorítson egy kis helyet az állatvédelem ügyének, hanem bővebb tudósítások, önálló cikkek, tárczák, versek közlésével nyújtson élénkebb támogatást. Az egyesületektől nyerendő információkat, röpiratokat, elbeszéléseket és bármilyen állatvédelmi közleményeket tárgyalja a sajtó a másféle humanisztikus dolgokhoz illő tárgyilagossággal és lelkesedéssel. Az itt-ott hangoztatott ferde nézeteket czáfolja meg. Ilyen többek közt ez a hangzatos frázis: Előbb védjük meg az embereket és csak azután gondoskodjunk az állatokról! Ha ezt elvül fogadnók el, akkor az állatvédelmet nemcsak ad grecas calendas hulasztanók el, hanem végképp el kellene hogy ejtsük, mert hiszen mindig volt, van és lesz olyan baj, mely az ember védelmét igényli és bizony várhatnánk arra a napra, mikor az állatvédelemre kerülne a sor. De különben az állatvédelem az embervédelem egyik eszköze, mert akinek szeretet, könyörület van szívében az állatok iránt, az az ember csak nem lesz ellensége embertársának. Lehet, hogy száz esetben akad ilyen is 3—4, de kilenczvenhét százalék mégis csak marad a humanizmus nyereségéül.

Nagy horderővel bír a sajtó képviselőinek bevonása az állatvédelem körébe, kik aztán az állatvédelmet nagyobb anyag feldolgozásával, több lelkesedéssel, a költészet és széppróza sokféle alakjában szolgálva, hatnának az elmére és szívre egyaránt. A képes lapok kitűnő szolgálatot tehetnének, ha időnként az állatvédelmet egy-egy szép zsánerben mutatnak be olvasóiknak. A szelid érzelmek kedves ébresztői ezek a bájos kepecskék és mindig hatnak az emberre. Nagy szolgálatot tehetnének még a könyvkiadók, társulatok és hasonló vállalatok is, ha főleg a gyermekvilág számára kiadandó műveikben az állatvédelem ügyét felkarolnák.

A sajtó támogatása mellett Magyarországon az állatvédelem ügyét könnyen az óhajtott felvirágozására lehetne juttatni. A magyar nép — dicséretére legyen mondva — szereti az állatot. Vet oda ugyan háziállatainak olykor egy-egy sallangos «teremtettét», de azért szeretettel kiméli, óvja azokat. Ha kellemetlen időjárás van e szavakkal nyit be övéihez: «No gyerekek! olyan hitvány idő jár odakinn, hogy még a kutyát sem kell kiereszteni!» A székelyföldön meg minden pohárköszöntés áldáskívánatait e szavakkal zárja be a nép: — — «az isten tartsa meg a barmaikat is, hogy kendtek is élhessenek, minket se hagyjon el az uristen». Ismertem Erdélyben dús gazdag bárónőt, ki rendesen meglátogatta kedvenc állatait, sőt reggelijét nem egyszer odahozatva, közöttük költötte el. Volt nekem is egy falusi leánycselédem, ki mindazon busult, hogy állatokat nem tartok s mikor egy tehénre szert tettem, öröme leírhatatlan volt. Gondozta, feltette, s hogy az állat ne fázzék, még saját paplanját is ráterítette. Maros-Ujvártt erről a «piros paplanos tehén»-ről még ma is emlékeznek, Udvarhelyszéken, Farkaslakán egy fuvarosnak elpusztult egyik lova. Palkó Bandi, a lovak tizennégy éves kocsisa megverselte. Versében az elpusztult lovat ekképpen szólaltatja meg:

Palkó Pandi! hitös társam,
Kivel Medgyest annyit jártam:
Te voltál a jóakaróm,
Vesd el immár a vakaróm,

A magyar ember a háziállatokat jószágnak hívja, tehát megbecsülendőnek tartja azokat. Népdalaink is telve vannak az állatokat becézéztető szólammokkal, hízeltő jelzőkkel.

Ily nép között, ily földön a sajtó jóakaró támogatásával az állatvédelem ügyét gazdag felvirágozásra lehetne emelni.

Végül csak annyit: A társadalmi feladatok megoldására nem elég az ész; szív is kell hozzá és meleg részvét a szenvedések iránt. Mi ezt a nemesen érző szívet keressük! Ebben az általános művelődésre irányuló munkánkban számítunk a sajtó meleg támogatására.

Az elmondottak alapján a következő határozati javaslatot van szerencsém a t. kongresszus elé terjeszteni:

Miután a sajtót az állatvédelemre nézve oly tényezőnek ismerjük, mely kiszámíthatlan előnnyel bír, minden állatvédő egyesület hasson oda, hogy:

I. A sajtót az eddiginél nagyobb akcióra megnyerje. Különös figyelemmel törekedjen egy, esetleg több olyan napilapot szövetségre bírni, melyeknek külön rovata bő tudósításokkal, értekezésekkel tartsa felszinen az állatvédelem ügyét.

II. Az egyesületekkel rendesen karöltve munkáló szak-sajtó időről-időre gondoskodék oly közleményekről, melyek — a szövetségstársul megnyert napilapok útján az állat-

védelem ügyét olyan közönség elé viszik, mely még eszméinknek nincsen me-nyerve. Továbbá a szaklapok alkalomadtán kiváló elismeréssel sorolják fel azokat a lapokat, melyek az állatvédelmet nagyobb buzgalommal karolták fel. Ezt az «Állatok Öre» című szaklapunk már régóta meg is cselekszi.

III. Egyesületeink törekedjenek érdekköreikbe különösen írókat és hírlapírókat bevonni, kik tehetségük és a sajtóviszonyok teljes ismerete által rendkívüli nagy szolgáltatásokat tehetnek az állatvédelem ügyének.

Értekezések.

Kis madarak zsemlyemorzsával.

Irta: B. BÜTTNER LINA.

A káprázatos millenniumi ünnepségek fényén, mint sötét pontocskák úgy tűntek fel előttem azok az apró madarak, melyeket egy országos nevű családnál, külföldi vendégek tiszteletére adott ebéden tálaltak fel. A lapok hozták a pazar izléssel rendezett lakoma leírását s azt is, milyen szeretetreméltó vendéglátó volt a bajos házinő. A külföldi notabilitások bizonyynyal ezért is messzire elviszik a magyar hölgyek szép hírnevét. Egy benfentes lap még a menüt is közölte, melyen a spárga és tészta közt ez állt: «*Kis madarak zsemlyemorzsával*».

Kis madarak! az égneek ezek a repülő, éneklő eleven virágai, — megsütve!

Lehetséges ez?

Hisz akik annyira gourmandok, hogy a macska nyalánkfalánkságával apró szárnyasokkal akarják inyenczségüket kielégíteni, azok egyenek cserebogarat. Tessék! a cserebogár is apró szárnyas és annak a pusztításával még hasznót is fognak hajtani a természet háztartásában. De a kis madarak kiölése mindenképp nagy kár. Annak a meggátlására már a hajdankorban is regék szóltak az emberek szívéhez, most meg a tudomány közgazdasági szempontból követeli a kis madarak védelmét.

A régi rómaiak azt tartották, hogy a meghalt gyermekek, mint fecskék térnek vissza a szülei házhoz. Ki bántotta volna hát őket? Nálunk «Isten madárkája» a fecske, melynek két hazája van: Magyarország és a menyország. Télre elmegy a kék égbe s tavaszanként onnan jön haza hozzánk. A szántóvető madara pedig, a barna pacsirta, az égbe jár fel dicséretet zengedezni a mezők urának, a kihez ott énekszóval könyörög, hogy adjon áldást a mezei munkára! S általában az éneklő madarakról azt tartja a mi tót népünk is, hogy a meghalt gyermekek mint éneklő kis madarak élék át aztán büntelen életüket.

Igy a szív költészete.

De nemcsak a regék szólnak ekként hozzáink, a francziák nagy költője is azt írja:

«A roppant templomok mi szépek,
Legmagasabb az ég után,
De a parányi madárfészek
Az Istenháza igazán!»

Assisi szent Ferencz pedig *«kedves testvéreim»*-nek nevezte a kis madarakat, a kikkel szeretett elbeszélgetni.

Longfellow az aranylegendában azt írja, hogy a gyermek Jézus alkotta a kis madarakat s aztán megáldva, röptet adott szárnyuknak s torkuknak dalt, hogy az ég és föld öröme énekeljenek.

Aristophanes a pogány író is ily gyöngéden szól:

«Oh, szeretett és minden madarak között
Legkedvesebb rokonom, vélem zengő fülemile-társam!
Látlak, itt vagy! itt vagy!
Hozván dalt nékem, édeset!»

A magyar költő pedig leírja, hogy mikor Arany János unokáját, a szép itju leányt temetni vitték a virágos kertből, mindenki sirt csak a madarak daloltak vígan. S más nem, de a költő megértette, hogy a madarak azért örülnek, mert a szárnyrakelt tiszta leánylélek majd köztük éli tovább ártatlan életét. És ha az agg bárd unokájának itt maradt rokonai az alkonyat árnyában ott ülnek a kertben s fölesendül az édes madárdal, — ők össze-remegnek:

«Ki lehetsz te, kicsiny idegen csalogány?»

Igy a költők.

A tudomány pedig, a tudomány rideg számokkal mutatja ki mennyi hasznót hajtanak a kis madarak s azért nagyon is megérdemlik a kiméletet, sőt a védelmet is. Egy francia természet-tudós kiszámította a madárfészek értékét, a mi bár kit is meglephet. Mert egy-egy madárfészekben öt kicsiny kél ki. Már most ezek mindegyike naponként, csak közép számítással, ötven hernyót eszik meg, melyeket a gondos szülők nagy fáradsággal hozdanak össze kis fiaiknak.

Tehát az öt kicsiny minden nap elfogyaszt 250 hernyót!

Igy tart ez a táplálás a növekedés egész ideje alatt, míg a fiókák a fészekben élnek. Ez négy-öt hét. De vegyük a telnevelés idejét középszámítással harmincz napra, — akkor ezen idő alatt, egy-egy madárfészekre 7500 hernyót számíthatunk.

A hernyó pedig naponként mindenik a saját sulyának megfelelő sulyu táplálékot fogyaszt el levelekben és virágokban. Már most vegyük, hogy minden nap csak egyetlenegy olyan virágot zabál meg, melyből gyümölcs lett volna, — ez 30 nap alatt egy hernyónál tesz 30-at, a 7500 hernyónál pedig nem kevesebb, mint 225.000 gyümölestermő virágot!

Ha tehát csak ezt a legcsekélyebb arányt véve is, egy madárfészek megkimélésével 225.000 szem cseresnyével, barackkal, almával, körtevel s más gyümölcsessel nyerhetünk több termést gyümölcsfáinkról, mint azon esetben, ha a madárfészek elpusztult volna, vagy ha a fészekrakó kis madarakat megsütötték volna, hogy feltálalják zsemlemorzzával!

És hátha még azt vesszük, hogy bizony egy-egy hernyó néha napján nem egy, de tiz, husz, sőt harmincz gyümölcstermő virágot is lezabál? Akkor könnyen beláthatjuk, mily nagy hasznot hajthat az embereknek egy olyan szerény ki madárfészek?

Más természettudós meg azt mutatta ki, mennyi töméntelen földi gilisztát pusztít el a kis vörösbegy és a rigó, s ez utóbbi nemcsak a gyümölcsöt keresi fel, de a csigákat is összekapkodja.

És ha a költészet szép ábrándjait szeretnénk elhinni, a tudomány állításait el kell hinnünk. Mert mindebből láthatjuk, hogy kis madarak általában a mezőnek, erdőnek s kerteknek valódi gondviselői, s mikor ott tisztogatnak az által az embereknek is hasznossá válnak. Csuf dolog az aztán, ha az emberek viszonzásul e szívességért a fészkeket elpusztítják s a kis madarakat megeszik, holott azt még a krokodil sem teszi. Már pedig köztudomásu, hogy a krokodil nem éppen humánus állat s az embert a hol éri ott falja fel. De a kis madarakat, melyek végig futkosnak rajta s leszededgetik a mocsárban rá tapadt rovarokat, nemcsak nem bántja, hanem még óriási száját is feltátja s engedi a kis madaraknak az ő borzasztó fogai közt keresgélni.

De hát legtöbben, a kik a fészket pusztítják s az éneklő kis madarakat megölik, vagy kegyetlenül bánnak velök, azt csak azért teszik, mert még nem gondolkoztak arról, mit cselekesznek? De amint valaki figyelmezteti rá őket, többé a világért sem tennék.

Ezt biztosan tudom. Mert évek előtt leírtam egy kis csaló-gányunk történetét, ki, mint kis árva került hozzánk s nálunk felnevelkedvén teljes szabadságban élt a szobákban s kis fehér kalitját csak úgy tekintette, mint biztos otthont. Igen vidám boldog madárka volt s annyira óvtuk a meghüléstől, hogy folyton énekel, meg vedléskor is.

De egy tavaszkor úgy állt a kalitja, hogy meglátta a fészkerakó verebek készülődését, a mint azok szalmaszálakat, piszkos pelyhet s más szemeteket nagy fontoskodva hordtak le s fel a szájukban. S ez a nagy készülődés az én vidám csalógányomat oly nyugtalanná tette, hogy egészen megváltozott. Egyszerre föl-ébredt benne a szabadságvágy. Szomoru volt, nem evett, míg végre igen megsajnáltam s szabadon bocsátottam.

Nagyon szerettem ezt a madárkát s így mindezt nagy szeretettel írtam meg.

Nem sokára ezután egy országos nevű sportsmann azt mondja nekem, hogy én vagyok az oka, hogy az ő természete megváltozott. Mert előbb egész kedvteléssel lövöldözte le az apró

madarakat: fecskéket, vörösbegyeket, kék czinkét, sőt még csalógányt is. Hanem most, hogy tölem ezt a kis rajzot olvasta, nemcsak hogy azt nem tenné többé, de restelli, hogy olyan barbár passziója volt.

— De hát azt én eddig nem tudtam, mert azt nekem soha senki sem mondta, — végze szavait, — hogy a madarat is lehet sajnálni és szeretni. Köszönöm nagysádnak, mert ezzel egy kedves, gyöngéd érzéssel lettem gazdagabb.

Azért nem lehet elég gyakran felszólalnunk a kis madarak védelmére, nem lehet elég gyakran kérni számukra a kiméletet.

Hol van az állatvédő-egyesület?

E kérdést nemcsak nálunk Budapesten, hanem — mint a kongresszuson hallottuk Berlinben — és mint a «Thierfreund»-ben olvassuk a bécsi egyesületnél is előfordul. Ha tudniillik a közönség durva állatkinzást lát az utcán, nem mint tennie kelene — rendőrt hivat, hanem azt kiabálja: Hol van az állatvédő-egyesület? A helyett, hogy a kocsi czimtáblájáról leírná a tulajdonos nevét és lakását és nekünk e fontos adatokat a hely, idő pontos feljegyzésével beküldené, ilyen tudósítást küld.

«Ma a soroksári-utcán hallatlan állatkinzásnak tanuja voltam. A kocsis megfordított ostorral ütötte, verte az elesigázott állatait, a túlterhelt kocsit alig tudták tovább vonszolni. Tessék sürgősen intézkedni. Egy állatbarát.»

Most tessék intézkedni ilyen adatok mellett. Mikor másnap megkaptuk a kártyát és az illető utcában kutattunk, hire-hamva se volt már a névtelen kocsi és kocsisnak. Az ott czirkáló rendőrök nem tudtak semmit.

Kérjük a tisztelt közönséget ilyen esetekben a teherkocsi jobb oldalán levő táblácskáról a tulajdonos nevét, lakását, a kocsi számát leírni, továbbá az időt és azon helyet, a hol történt, p. u. üllői-ut 58. számú ház szomszédságában reggel 7 órakor — velünk tudatni. Általánosságban adott panaszoknál a rendőrség nem ad semmit, de konkrét, pontos adatok beszoigáltatásánál mindég előállítja a kihágást tevő kocsist és meg is bünteti. Mi mindenkit, — akár tagja az egyesületünknek, akár nem, — értesítjük a tett feljelentésről és köszönetet is írunk, ha ő a teljes nevét és lakását a feljelentés alkalmával aláírta.

10 feljelentés közül 8 anonym, a feladót nem lehet értesíteni, hogy igenis teszünk, intézkedtünk, hogy az illető kocsis meg lesz büntetve. Így ezután az illető az hiszi, hogy az egyesület nem tesz semmit, és ha véletlenül 2—3 hét múlva megint valahol állatvédelmi kihágást lát, aképpen apostrofál bennünket:

«Hát létezik-e az Állatvédő Egyesület vagy alszanak? Két hét előtt jelentettem, hogy a Mester-utcában elakadt egy kocsi, ma pedig a Dohány-utcában szemtanuja voltam, hogy egy kocsis

ostorával lovának a szemét kiütötte. Miért türik ezt, miért nem intézkednek. I. S. állatbarát. — E feljelentésre megint nem intézkedhettünk.

Igenis teszünk és sokat dolgozunk, összesen 37 jelentést szolgáltatunk át az idén az illető rendőri hatóságnak. Iktató könyvünk az idei évben 363 számot, a kongresszusi iktatónk pedig 693 számot, így tehát összesen 1056 számot tüntet fel, 1036 ügyiratot feldolgozni jókora munkát és jókora időt igényel. Tessék bárhol valamely rendőrt megszólítani, az a legnagyobb előzékenységgel fog az állatvédelem érdekében eljárni, ez még 85—86-ban nem volt úgy, ekkor megesett, hogy ilyen választ kapott az ember: «Azért ló, hogy üssék». — «Huzzon az ebadta, ha csökkönös, hát üssék». — «Van nekem más dolgom, mint az ostoba állatok miatt veszekedni a kocsisokkal».

Most már tekintélye van az egyesületnek. Egyaránt ismerik már a nagyfuvarosok, a bérkocsisok, a kocsisok.

Praktikus irányban működünk. Megvettünk egy teljesen elesigázott lovat, és fél árért eladtuk az állatkertnek. Megmentettük e lovat egy hosszú és kínos haláltól. Etetjük telhó idején az erdei madarakat a Sváb és Jánoshegyen, a Szép Juhásznénál, a Zugligetben és a Lipótmezőn.

Megmentettünk egy macskát az éhhaláltól. Egy úricsalád nyári üdülőhelyre költözött és a macskát a pinczében véletlenül becsukták. Nyolcz napi keserves nyávogás után értesünkre adták az esetet. A házmester nem volt hajlandó a macskát kiereszteni, hogy falopásért ne vádolhassák, így az egyesület ezt a hatóság segítségével megcselekedte és a teljesen lesoványozott macskát megmentette. Ugyan azt tette egy másik macskával, mely egy kanális rácsozata alatt olyképpen volt beszorítva, hogy se ki, se befelé nem bujhatott: egy szegény csaposlegény etette két napig, hogy éhen ne veszzen, míg nekünk tudomásunkra hozták, és e kellemetlen helyzetből ki nem szabadítottuk.

Odaadó és lelkesült tagjaink önkéntes felügyelőkné felesaptak és egy-egy kerületet hetenként bejartak, hogy a netán előforduló lókihágásoknak elejét vegyék, e tekintetben legjobb helyzetben volt a VII. kerület, a mennyiben az ott lakó Grimm Gusztáv buzgó alelnökünk ugyszólván, naponta bejárta a Damjanich és külső kerepesi-utak között fekvő építő-területet, hogy az ott mutatkozó lókinzásoknak, túlterhelhetésnek, elesigázásoknak elejét vegye.

Szemügyre vettük a budai részen épülő új kórház területét, a honnét gyakran lókinzásokat jelentettek fel.

A peézérügy szomorú állapotáról jelentést tettünk a fővárosi hatóságnál és intézkedést kértünk.

Egy kocsis-iskola szervezésére beadtuk felterjesztésünket a kereskedelemügyi miniszteriumhoz. Ez iskola jövő tavaszkor megnyílik.

Bikaviadalok eltöltása érdekében lépéseket tettünk a belügy-minisztériumnál és pedig sikerrel.

Az istenhegyi templom-téren felállítandó állatvédelmi kút felállítása tárgyában hozzájárulásunkat fejeztük ki a fővárosi tanácsnak.

A szemellenzők érdekében fordultunk az omnibusz-társulat igazgatóságához, hogy azokat mint teljes feleslegesek, vegye le. Ugy is történt. Az omnibusz lovaknak már nincs szemellenzőjük. Épp így, ugyanazon társulathoz fordultunk a megálló helyek megállapítása tárgyában, sajnos, e kívánságunk még nem ment teljesedésbe.

A napy-szalontai járás főszolgabírójához fordultunk, hogy a miniszternek a szárnyasok szállítására vonatkozó rendeletének szerezzon érvényt.

A homokbányák elzárása tárgyában és ismétellen deszkázott út helyreállítása tárgyában fordultunk a főkapitánysághoz.

Eltévedt kutyákat gondozásunk alá vettünk és addig etettük, míg jó gazdára nem akadunk.

Mentőkocsi felállítása tárgyában a kellő lépéseket megtettük, a kocsi már kész is volna, ha pajtára tudtunk volna szert tenni. Megakadt a dolog városi tűzoltó-testületnél, hol sem helyet, sem gondozni nem akarják a humanitás szolgálatában álló kocsikat. A jövő majd létrehozza azt is.

Ezek nagyban működésünk főpontjai ez évben.

Vegyések.

Az Ilidzse-i galamblovészet. A humánus czélok elérésében az állatvédő egyesületeknek talán legnehezebb álláspontjuk van és pedig azért, mivel oly csekély őszinte és odaadó támogatásban részesülnek. Igenis, mondják, hasznos, szükséges meg kívánatos is, hogy állatvédő egyesületek létesüljenek, hogy a köznepeknél oly nagyban elharapódzott durvaságnak az állatokkal szemben korlátokat szabjunk. Meg is dicsérnek, ha azon háládatlan munkába fogunk, hogy a durva lókinzót, azon parasztot, ki lánczra kötött kutyájának ételt és italt felejt adni, ha a madárkereskedőt, ki izzó dróttal a csalogányának szemvilágát veszi stb. megbüntetjük. Te ha az ugynevezett művelt világban honos állatkinzások ellen fellépünk, ha pl. a női divatnak kinövéseit, praeparált madarakat, kolibriket a kalapokon hordani, mely divat kedvéért száz ezrekre menő délszaki hasznos madarak életüket veszti — ostromozzuk, vagy ha a par force vadászat ellen, amelyben a nemes vadat halálra üzik, vagy ha a vándormadarak tömeges üldözése és kegyetlen fogdosása ellen, a bikaviadalok, a távlovaglások vagy éppen a galamblovészet ellen állást foglalunk, tehát oly állatkinzások ellen fellépni akarunk, melyet a művelt világ egyénei elkövetnek — akkor az állatvédőket úgy tüntetik fel, mint érzégszében szenvedő embereket, agglegény és vénlányok nézeteivel ellátott szörnyetegeket. Kár ezeknek egyesületeket alakítani! Beavatkozásait vissza kell utasítanunk!! Ilyen kifejezéseket hallunk.

Némelyek bizonyítani akarják jogosultságukat, hogy ennyi meg ennyi ember él e látszólagos állatkinzásból s hogy a hadászat fejlesztése vagy éppen a belterjes gazdaság érdekében történik ez mind.

Ha e kinzások megszüntetése végett a hatóságokhoz fordulunk, nem történik semmi, a panaszok ad acta tételnek, mert a méltóságos, a kegyelmes urak, a grófok és hercegek vagy éppen még nagyobb urak gázolnak e nyilvános botrányt okozó állatkinzásokban. Így vagyunk a galamblovészettel is. Hiába erőlködünk, hiába emeljük fel szavunkat ellene. A hatóságok vállalkat vonják és hallgatnak.

Boszniában, *Ilidze* városkában galamblovészetet rendeztek, a felröpülő galambot lelővik s ki legtöbbet megsebez, díjat kap. A ki a galambnak csak a lábát lövi le, úgy, hogy többé ne tudjon leülni, az 25,000 frankot kap.

Ezen állatkinzások ellen felléptünk, de nemcsak mi budapestiek, hanem a linczi, gráci, klagenfurti, prágaiak is. A bécsi egyesület különösen minden követ megmozdított, hogy Ausztriának e szégyenfoltját elhárítsa. Telegrafiroztunk Kállay miniszternek, petíczionáltunk, kértük a lovészet eltiltását. Mind hiába, figyelembe se vették folyamodványainkat, a galamblovészetet mégis megtartották.

A bécsi egyesület most egy kis füzetkét adott ki: «Das taubenschiessen in Ilidze, Bosnien», melyben minden egyesületnek tevékenysége, munkálkodása, felszólalásai, táviratai és folyamodványai fel vannak sorolva. Továbbá fel vannak még benne említve azon újságok, melyek e barbár szokás megszüntetése érdekében közreműködtek. E füzetkét a hatóságoknak, a képviselőház és urakháza minden tagjának, az újságoknak, a hivataloknak küldték. Nekünk is küldtek 200 példányt ingyen való szétosztásra, aki tehát ily füzet birtokába jutni akar, fáradjon az egyesületi helyiségünkbe vagy küldje be a postadíjat, szívesen küldjük meg azt.

Suttner Berta báróné és az állatvédő egyesület. A békeegyesületek megteremtőjét, Suttner bárónét, ki világhírű könyvében: «Nieder mit den Waffen» oly magasztos állatvédő eszméket pendített meg, hogy mult évi közgyűlésünk alkalmával tiszteletbeli tagnak választottuk meg. Amidőn a békeegyesületek itt Budapesten megtartották kongresszusukat, egyesületünk választmányából azon tagok, kik egyszersmind a békeegyesület tagjai valának, tisztelegtek a báróné ő méltóságánál, mely alkalommal dr. Szalkay Gyula igazgató-titkárunk következő szavakkal üdvözölte őt:

Hochverehrte Frau Baronin!

Der Ausschuss des ung. Landes-Thierschutzvereines ist hier erschienen, um Ihnen unseren Dank zu sagen für die Ehre, die Sie uns durch die Annahme der Mitgliedschaft erwiesen. Sie hochverehrte Frau Baronin, sind der Hort, die Säule des universellen Gedankens: «Nieder mit allen Gräuel, aller Grausamkeiten; es

herrsche Friede in allen Landen unter allen Völkern.» Die Thierschützer gehen um einen Schritt weiter und sagen: Nieder mit allen Grausamkeiten, nieder mit allen Gräueln, doch nicht nur untern den Menschen, sondern auch gegen jene Wesen, welche unter uns stehen, gegen die Thiere.

Wir sind gekommen, um Sie zu bitten, durch ihre mächtige Feder für das allgemeine Mitleid — für Mensch und Thier — eine Lanze einzulegen und so dem allgemeinen Humanitätsgedanken, der Sie belebt, der in Ihnen und Ihrer berühmten Persönlichkeit verkörpert ist, zu verallgemeinern, auf eine breitere Basis zu legen.

A báróné a legszivesebben fogadta a küldöttséget és válszában megígérte, hogy a legközelebb megjelenő munkájában egy egész fejezet lesz az állatvédelemnek szentelve, azután a küldöttségnek minden tagjával hosszasan beszélgetett.

Rökk Szilárd emlékezete. *Rökk Szilárd* halálának évfordulóját kegyeletes módon ünnepelte meg szeptember 24-én az országos állatvédő-egyesület, amely testületileg vonult ki az állatok védelmezőjének és a nagy emberbarátnak sirjához, hogy koszorút helyezzen sirkövére. Az egyesület nevében *Montecuccoli* Emma grófné mondott beszédet. A grófné a következő szavak kíséretében tette le a koszorút: «Drága nagy halottunk! Itt állunk ismét hamvaidd felett, az országos állatvédő-egyesület tagjai, hogy halánk és kegyeletünk adóját halálad 8-ik évében is lerójuk és virágokkal koszoruzzuk meg a sirhantodat, a mely drága poraid takarja. Kijöttünk, hogy virágokkal ékesítsük fel eszomoru helyet, a hol nyugszol és ezalatt gondolkozzunk azon, kije voltál te a társadalomnak. A virágok, a melyek érzelmeink tolmacsolói, elhervadnak, de a te érdemeid és emléked soha, mert él szívünkben és hiszszük, hogy élni fog a késő nemzedékek szívében is. Az özvegyek, betegek, árvák és nyomorultak segítője te, nemcsak embertársaidon segítettél, de a társadalom üldözötteit, a kik nem tudják elpanaszolni bánatalmazásukat: az állatokat is védelmedbe vettél. Ki bírná mérlegelni azt, a mit tettél? Gondoltak-e eddig az állatok védelmével, akadt-e olyan ember, a ki annyit áldozott volna az állatvédelemre. Ilyen nemesen gondolkozó ember ritkaságszám-ba megy az életben és te, a ki a legnemesebb gondolkozásu voltál, megérdemled, hogy emléked megőrizzük. Áldás legyen rajtad és soha se felejtsek el neved az állatok² védelmezői». Ezután még *Szallay* Gyula vezetése mellett Király Pál, az elhunyt első elnök nyugvóhelyét keresték fel, mire az ünnepesség véget ért.

Segélynyújtás állatok megbetegedése esetén. Az állatorvosi akadémia újban a poliklinikai intézményt létesítette, melynek feladata a székes-főváros területén és annak közvetlen környékén díjtalan állatorvosi segélyt nyújtani állatok belső és külső megbetegedései, valamint születési esetek alkalmával. Az akadémia igazgatóságához levélben, táviratilag, vagy telefon útján intézett

megkeresésre, melyben a felmerült megbetegülés természetét röviden meg kell jelölni, az illető szakma tanára vagy tanársegéde, néhány hallgató kíséretében az eset színhelyére kirándul és a szükségesnek mutató kezelést foganatosítja. A kiszállás, valamint az első segély nyújtása egészen díjtalan. Kívánatos, hogy az állattulajdonosok ezt az új intézményt, mely a külföldön már nagyon kifejlődött, saját érdekükben minél sűrűbben vegyék igénybe.

Állatkiállításaink, melyek az ezredéves kiállítás ideje alatt rendezettek, a legszebb eredményt vívták ki. Ő felsége a király, József főherceg ő fensége, a bájos özvegy trónörökösne, Stefánia, és az összes Budapesten járt főherczegek megnézték a gyönyörű lovakat, melyeket a fiatal mánások maguk lovagoltak. De a juh és hizott marhakiállítás, a gyönyörű szép szárnyasok kiállítása még a külföldi látogatókat is bámulatra ejtette és úgy nyilatkoztak, a mit különben a jury is kijelentette hogy állatkiállításaink páratlanok a maga nemében s oly szép anyag még egyetlen külföldi kiállításon sem volt együtt. A tenyészállatkiállítás szinte óriási érdeklődést keltett és a legszebb eredménnyel járt.

Selyemtenyésztésünk és selyemiparunk fejlődése érdekében ajánljuk tisztelt olvasóinknak, a nemes állatbarátoknak, hogy selyembogarak tenyésztésével járuljanak hozzá hazánknek némi szolgálatot tenni. Szép fejlődésnek indult már selyemiparunk az utolsó években mind azt az 1896-iki kiállítási selyempavillon munkálatai és a földmívelésügyi magyar királyi miniszterium országos selyemtenyésztési felügyelősége által kiadott *«Selyemtenyésztésünk és selyemiparunk fejlődése»* című füzetke bemutatják, de kívánatos volna selyemszövevényeket még nagyobb mennyiségben előállítani, hogy ne keljen annyi külföldi árú beszerzésével a magyar ipar fejlődésének útját állni. — Tenyészszünk tehát mi is, minden család selyembogárkakat s küldjük be a nyers selymet a selyemintézetekbe, melyek fáradságunkat örömmel megjutalmazzzák bizonyos összeggel. Országunkban a legnagyobb s egyedüli akadálya a selyemtenyésztés kelő tovább fejlesztésének az, hogy a szederfatenyésztés nincs eléggé felkarolva. Ültessünk tehát szederfákat, mozdítsuk elő a szederfatenyésztést és vele együtt a selyembogárkák tenyésztését; hisz már eddig is közel 15 millió forint keresetbe jutott népünk ez iparág után, mennyivel inkább növekednék bevétele, a nagyobb arányban és nagyobb mennyiségben ültetett szederfák és tenyésztett selyembogarak révén! — A jó ügy érdekében karoljuk fel a hasznos állatkákat s bánjunk velük úgy, mint állatvédőkhöz illik.

Galambtenyésztő Egyesület. Az Országos Baromfitenyésztő Egyesület kebeleiben a nyár folyamán új egyesület alakult Országos Galambtenyésztő Egyesület czímen. Napról-napra emelkedik a mezőgazdasági és sport-galambtenyésztés fontossága s az egyesület annak fejlesztését tűzte ki céljául. Az egyesület elnökévé Saárossy-Kapeller Ferencz miniszteri osztálytanácsost választották meg.

Az angol állatvédő-egyesületek igen élénk mozgalmat tartanak fenn céljaik elérése értelmében; most ujonnan egy 1200 aláírással ellátott kérvényt nyújtottak be a belügyminiszternek, a viviszekció beszüntetése végett.

Állatok pusztulása. A vadász nem igen szokta meggondolni, hogy csak annyit lőjön, mennyire szüksége van és a mennyit értékesíthet. Szenvedélyének nem szokott határt szabni. Nem is csoda, ha számos emlősállat, madár és halfaj kipusztult, vagy végpusztulásnak indult. Csak azokra a rengeteg pusztításokra kell gondolni, melyeket Gordon, Cumming és mások végeztek Afrika és Ázsia nagy elefantjai közt; igaz, hogy sokat az elefantessontért ölnek meg, de sokat pusztá sportból lönek le farkasok és keselyűk számára. Az elefántok lassanként visszahúzódnak Afrika ama részeibe, hová legfeljebb Stanley-féle utazók vetődnek el, vagy az indiai sűrű dsunglokba, hová ugyancsak bajosan lehet őket követni. A pusztulás jelenlegi mérve szerint a huszadik század tanuja lesz a vastag bőrűek kivészésének. És a bivalyok, melyek egykor az amerikai kontinens két harmadát benépesítették? Ezer számra ölték le őket, nem is husukért, nem is bőrükért, hanem csupa kedvtelésből. Ha a még élő bivalyokat nem őrzik, egészen kivész a fajtája. Szerencsére a bivalyok Ausztráliában új hazára leltek, s úgy látszik ott jól tartják magukat. Ausztráliában viszont a nagy erszényes állatok, a kenguruk, vannak kivészőben. Üldözik őket sportból, vagy azért, mert eleszik a juhok elől a füvet. Csak most veszik észre, hogy a kenguruk tulajdonképpen úgy husukért, mint bőrükért nagyon használhatók. Persze, most már mesterséges tenyésztésük volna szükséges. Az egyetlen amerikai erszényes állatot, az oroszumot, kipusztítják a négerok, pedig nagyszerűen irtja a kártékony rovarokat. A czeteket és más nagy tengeri állatokat is rendkívül pusztítják. A tegeri tehén (*Phytina gigas*) egykor az Észak leghasznosabb állata volt; ma már csak névleg létezik. Egy század alatt kiirtották. Czet azelőtt oly sok volt, hogy ezer meg ezer ember élt a vadászásából. Néhány év előtt még kilencszáznál több hajó indult czetvadászatra és a tengeri leviathanokat oly iszonyuan pusztították, hogy már csak nagyon kevés maradt életben. A madárvilág is érzi az esztelen vadászat csapását. A rovarirtó madarak is áldozataul esnek a pusztításnak, melyet a női divat is elősegít. A kigyókat is kellelénél jobban irtják, mert sok kigyó nagy hasznára van a veteseknek, melyeknek ellenségeit pusztítja.

Az erdei szalonkák pusztulása. Vadászemberek szomoruan észlelik, hogy az erdei szalonkák mindinkább fogynak. Vannak, akik azt állítják, hogy a szalonkák fogyása főleg a görög tengerpartokon, a madarak vonulása közben üzött lelkiismeretlen pusztításnak tulajdonítható. Habár egyrészt nem lehet tagadni, hogy ennek az állításnak is van némi alapja: ez még sem a valódi ok, mert a szalonkák számbeli apadásának oka valószínűleg a megváltozott kulturális viszonyokban is keresendő; a vizek lecsapolása, alagsóvezések, a közép- és alj-erdők álváltoztatása, az

erdők letarolása és az erdőgazdaság okszerű üzése: lassan lassan kiszorítják a máskülönben oly hasznos hosszucsőrűeket kedvencz tartózkodási helyokról. Ehhez járul az a fokozatos üldözés is, a melynek az erdei szalonkák a tavaszi huzás idjén éppen Közép-Európában ki vannak téve! Mig ezelőtt csak husz évvel is, ugyszólva meg lehetett olvasni azt a kevés passzionátus vadászt, a ki ismerve az esti huzás gyönyöreit, ki-kijárt az erdősélre ezt az érdekes vadászati módot élvezni; ma a sok vasárnap puskas valóságos bucsujárást tesz, a mint az első szép tavaszi napok beköszön enek. Tebát épp tavasszal, mikor leginkább indokolva volna a szalonkák kimélése, akkor kerül legtöbb aggatóra, mivel ilyenkor kevésbbé elővigyázatosak és a vasárnap vadászok görbe lövéseibe is tömérdek madár repül bele. Sokan állítják, hogy a tavaszi huzáskor üzött vadászat nem hogy ártalmára, de hasznára volna a szalonkának, mert azok között is több a him, mint a nő. Ha a dolog tényleg így van, ugy a fölösleges hímek lövésével természetes, hogy a költés akadálytalan, sőt sikeresebb lefolyásu lesz. De akár hogy álljon is a dolog, minthogy tavasszal a hajtásokban igen sok szalonka kerül aggatóra s a lesen is senki sem szokott válogatni, a tavasszal üzött szalonkavadászatnak is megvan a maga káros volta és ez is hozzájárul azok számbeli apadáshoz.

Zola és az állatvédelem Ki ne emlékeznék vissza Zola Emil «Germinal» czimű munkájának azon szivreható jelenetére, melyben az öreg bánya-ló, mely már évek óta végezte nehéz munkáját a föld belsejében, anélkül, hogy ujra megpillantotta volna a napvilágot, mennyire örült egy új jövevénynek — egy más lónak, — ugy nyertett, mintha az neki hirt hozott volna fölülről. — Épp ugy «Joie de vivre» czimű művében könyekig megható elbeszélést találunk, melyben egy kutya halálát eseteli mesteri kézzel. A francia kormány azért igen kiváló kitüntetésben részesítette a nagy regényirót. Zola Emilt felkérték ugyanis, hogy helyettesitse a francia kultuszminisztert az állatvédelmi egyesület közgyűlésén melyet a «Cirque D'Hiver»-ban tartanak meg.

Állatkinzás a bécsi marhavásártéren. A Nyitra megyei Gazdasági Egyesület dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszterhez kérvényt nyújtott be, amelyben panaszt tesz a bécsi vesztegári vásáron uralkodó állatkinzás miatt. Ezek az állapotok valóssággal annyira borzasztók, hogy a felhajtott állatok értékét csorbitják, sőt még a személyforgalom is veszélyeztetve van. Ezen a vásáron *minden berendezés hijával* vagyunk. A felhajtott marha szabad ég alatt van, nyáron a nap forro melegének, télen a hónak és fagnak kiteve. Még korlátok sincsenek felállítva, ugy hogy a kíséző személyzet és az üzletemberek a zsufolva álló marhák között kénytelenek maguknak utat törni, ami ismételten életveszélyes helyzeteket teremtett. Nemcsak hogy a marha napokon át áldogál a szabadban a vásár idejeig, de még a vásár napján is emberek és állatok egyaránt 6—7 órát kénytelenek a szabadban tölteni. Ezek a panaszok annál jogosultabbak, mivel a tél küszöbén vagyunk és

a bécsi vesztegzári vásár siralmas állapotait megsínylik nem sokára az érdekeltek. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület panaszai teljesen megokoltak és a magyar földművelésügyi miniszter e panaszoknak illetékes helyen Bécsben annál nagyobb súlyt adhat, mivel hivatkozhatik arra, hogy Bécs városának költségvetésében e célra 250 ezer forint van felvéve, anélkül hogy eddig bármi is történt volna.

A szaksajtó a XII. nemzetközi kongresszusról.

Valamennyi állatvédelmi szaklap hozott hosszabb tudósítást a magyar fővárosban tartott kongresszusról. És pedig a leghosszabb és leghizelgőbb jelentést a bécsi «*Der Thierfreund*» című szaklap hozta; épp ilyen meleghangú, szivreszóló tudósítást hozott a rigai «*Der Anwalt der Thiere*», a linczi «*Der Linzer Thierfreund*», a berlini «*Ibis*», a gráci «*Vierteljahrsschrift des steiermärkischen Thierschutz-Vereins*», a drezdai «*Thier- und Menschenfreund*» és a lipcsei «*Schütze die Thiere*». Rövidebb tudósításokat hozott a kolozsvári «*Állatok védelme*», a schleswigi «*Cimbria*», a «*Württembergischer Thierfreund*». Még a haragos «*Zeitschrift der rheinisch-westfälischen Thierschutz-Vereine*» a «*Pester Lloyd*» szerint hozza a tudósításokat, igéri, hogy a «hivatalos jelentés» után lesz még néhány szava a kongresszushoz. — Mélyen hallgattak a temesvári «*Az állatvédő*» és a drezdai «*Androclus*». Az utóbbi ugyan jelzi, hogy mélyre ható és fontos határozatok hoztak. — E folyóiratok a tisztelt tagok rendelkezésére állanak.

Az Országos Állatvédő-Egyesület kitüntetése.

Az országos állatvédő-egyesületet az ezredéves kiállítás alkalmából a *második díjjal* tüntették ki. «*Közhasznu működéséért*» a kiállítási érmet kapta. E szép kitüntetés az egyesület tevékenységében és e tevékenység elismerésében haladást is jelent, mert az 1885-iki kiállításon csak harmadfokú kitüntetést, t. i. elismerő oklevelet kapott.

Tartalom.

	Oldal
1. <i>Meghívó a közgyűlésre</i>	137
2. <i>A XII. nemzetközi állatvédő-kongresszus Budapesten:</i>	
I. Diszvendégek	138
II. A résztvett egyesületek s azoknak képviselői	139
III. A kongresszus tagjai	146
IV. « « vendégei	147
Előértekezlet	147
I. Tanácskozási nap	148
Elnöki megnyitó	148
Bedő Albert államtitkár üdvözlete a földművelésügyi miniszter nevében	149
Dr. Sélley Sándor miniszteri tanácsos üdvözlete a belügyminiszter nevében	150
Gerlóczy Károly alpolgármester üdvözlete a főváros nevében	150
Dr. Schmidt József min. tanácsos üdvözlete a kiállítás nevében	151
II. Tanácskozási nap	154
III. « »	158
3. <i>A kongresszuson tartott értekezések:</i>	
1. A rabállatok. Széchyiné Lorenz Josefintől	162
2. Az állatvédelem és a napi sajtó. Werther Alvintól	166
3. Állatvédelem és sajtó. Fülel-Szántó Lajostól	170
4. <i>Értekezések:</i>	
1. Kis madarak zsemlyemorzsával. Büttler Linától	173
2. Hol van az állatvédő-egyesület? dr. Szalkai Gyulától	176
5. <i>Vegyesek</i>	178
Az ilidzsei galamblovészet. — Suttner Berta és az állatvédő-egyesület. — Röck Szilárd emlékezete. — Segélynyújtás állatok megbetegedése esetén. — Állatkiállításaink. — Selyemtenyésztésünk és selyem- iparunk. — Galambtenyésztő-egyesület. — Az angol egyesületek és a vivisektio. — Állatok pusztulása. — Az erdei szalonkák pusztulása. — Zola és az állatvédelem. — Állatkinzás a bécsi marhavásártéren.	
6. <i>A szaksajtó és a XII. nemzetközi kongresszus</i>	184
7. <i>Az Országos Állatvédő-Egyesület kitüntetése</i>	184

OSZK

- e) érdemek elismerése és jutalmazás;
f) tapasztalás alapján idevágó törvények, rendeletek és szabályzatok korszerű fejlesztése.

Tagság.

6. §. Az egyesület tagjai:

1. Alapítók, kik egyszer s mindenkorra legalább is 20 frtnyi alapítvánnyal járulnak az egyesület céljaihoz.

2. Rendes tagok, kik 3 évi időtartamra iratkoznak be és 1 frtnyi évi díjat fizetnek. Évenként tagsági igazolási béczezt kapnak.

5. Csoporttagok: Ide oly csoportozatok tartoznak, melyek rendszeresen csak egy évig állanak fenn. Ilyenek a fi- és női tanodák osztályai, akadémiai és egyetemi társulatok, önképző körök, nyelvi és egyéb egy évre terjedő tanfolyamok. Ezek egy évre együttesen egy forint lefizetésére kötelezettek; egy évre terjedő béczezt kapnak.

7. §. Az egyesületnek tagja lehet minden feddhetlen jellemű egyén kor- és rangkülönbség nélkül, a ki az egyesületnek egy rendes vagy alapító tagja által ajánlatott, vagy sajátkezű nyilatkozatot küld be.

A tagság megszűnése.

13. §. A tagság megszűnik:

a) a kötelezett 3 év leteltével, ha a kilépés a titkárságnál legkésőbb a kötelezett 3 évi időszak utolsó hónapjában bejelentettet. Előleges írásban beadandó lemondás nélkül a tagsági kötelezettség további 3 évig tart.

A fiók-egyesületek.

19. §. Vidéken fiók-egyesület alakítására 30 tagnak ily célból való egyesülése szükséges.

A fiók-egyleti tagdíj-bevétel két harmada a fiókot illeti ottani céljai- és szükségleteire, egyharmada pedig a központba szállítandó; ennek fejében a fiók-egyleti tag az anya-egylet kiadványaiban, évkönyvében és egyéb előforduló segélyeszközökben részesül.

Kitüntetések és jutalmazások.

24. §. a) *Tiszteleti tagokká* való választás által; a kitüntetés az állatvédelem terén szerzett érdemek mérve szerint lehet elnök, alelnök vagy titkári is;

b) *dicserő oklevél* által, melyet az egyesületi tagoknak és nem tagoknak, kiváló működése elismerésül nyújt;

c) *elismerő oklevél* oly egyének számára, kik az állatvédelmet különös gondnal művelik és általában az állatok védelmére kelnek;

d) *elismerő nyilatkozat* rendőri közegeknek és oly egyének számára, kik a reájuk bízott állatokkal emberségesen bántanak;

e) pénzbeli jutalom cselédek vagy más alkalmazottak számára az állatok kiváló gondozásáért; rendőri alsóbb közegek számára kiváló szolgálatkészségért és éberségért az állatvédő-egyesületi tagokkal és azok ügyeivel szemben.

Karácsonyi és ujévi

bevásárlására

AJÁNDÉKOK

következő czégeket, melyeknek tulajdonosai az

ORSZÁG. ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETNEK

tagjai, ajánlhatjuk :

- Butorok :** Dózsa Bertalan, V., Fördő-utca.
Kramer Samu, V., Fördő-utca 3.
- Divatárak :** Frucht Vilma, VI., Király-utca 8.
- Ékszerek :** Link F. István, Váczi-utca 12.
- Ernyők :** Ranczenberger Ágoston, Váczi-utca 18.
- Fényképek :** Goszleth István, Kristóf-tér.
- Finom borok :** Borhegyi Ferencz, Gizella-tér.
- Kárpitos áruk :** Lobmayer Mátyás, Múzeum-körut 11.
Buczák Ágoston, II., Corvin-tér 14.
- Kávé :** Bürgermeister F., VI., Váczi-körut 35.
Fischer D. S., Nagy korona-utca 23.
- Könyvárusok :** Franke Pál, IV., Kossuth-utca 2.
Dobrovzsky Ákos, IV., Egyetem-tér 2.
- Keztyűk :** Meixner Mária, Váczi-utca 26.
- Liquer, Cognac :** Gschwindt-gyár, Üllői-ut 42.
- Levélpapírok :** Károlyi György, Dorottya-utca 10.
Adler Manó, Erzsébet-tér 4.
Özv. Glück Ida, Király-utca 3.
- Műlakatos-áruk :** Schwarcz Antal, Rottenbiller-utca 32.
- Női fűzők :** Galluschewitz Lauc R., Kis korona-utca 4.
- Optikus :** Özv. Hatsek Miksáné, Váczi-utca 27.
- Posztók, szövetek :** Semler J., Deák-utca 12.
- Pezsgő :** Bernhardt Gyula, X., Kőbányán.
- Ruhák :** a) férfi
Herczkó József, Deák-utca 5.
Stevik Pál, Váczi-utca 19.
Török György, Váczi-utca 21.
Wollemann Béla, Rózsa-tér 6.
- b) női
Girardi József, Koronaherczeg-utca 3.
Monassterli, Váczi-utca.
- Sorsjegyek :** Baronyi Arthur, Ferencz József-tér 5.
- Szalámi áruk :** Herz Ármin, Nádor-utca 8.
- Sziggyártó áruk :** Konnerth József, Berzsenyi-utca 7.
- Vas-áruk :** Bánhegyi József, Károly-körut 26.
- Vászon-kereskedő :** Mössmer József, Koronaherczeg-utca.

